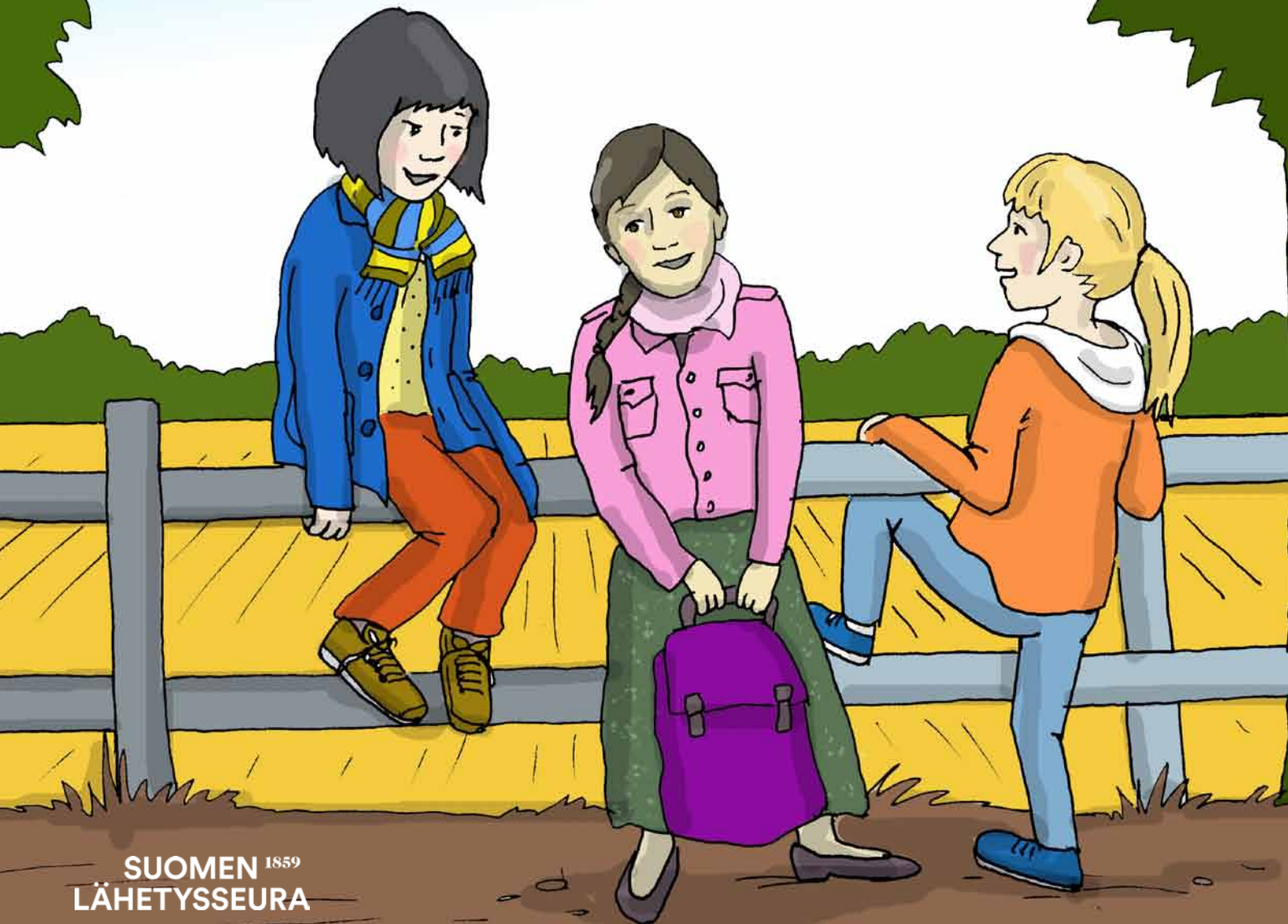

KIISI ISOTALO

MAIJA, MADU ja MAI MAI

-tarinoita alakoulun päivänavauksiin

SISÄLLYS

1.	Odottamisen ilo	3
2.	Joulu on jo ovella	5
3.	Ystävänpäivää	7
4.	Yhteistyön voimaa	9
5.	Leirille	11
6.	Turvassa	12
7.	Pyhänä päivänä vai pyhäinpäivänä?	13
8.	Pulla vai pulkka?	14
9.	Miksi Mikkeliin?	15
10.	Yhdessä	16
11.	Retkellä	18
12.	Tutkimisia ja hutkimisia	19
13.	Kolme viisasta miestä	21
14.	Kuulolla	22
15.	Helmiä	23
16.	Mehukestit	25
17.	Esitelmä	27
18.	Aasi ja mopo	28
19.	Herkkupäivä (juhlaruuat)	29
20.	Korttipeli	30

1. ODOTTAMISEN ILO

Satoi lunta. Satoi sillä tavalla, että se vain leijaili hiljaa maahan. Maisema oli kuin postikortista. Maija, Madu ja Mai Mai tallustivat kohti koulua. Oli vielä pimeää. No mitä muuta voi odottaa, jos on joulukuun alku. Piholla oli valoja ja ikkunoissa kynttelikköjä, jotka toivat vähän pilkettä aamun pimeyteen.

– Pimeää aamulla ja pimeää illalla. Päivällä vähän hämärää, totesi Madu.

– Totta, ja musta tää on ihanaa. Mä odotan tätä jo lokakuulta lähtien, totesi Maija.

– Oletko sä ihan pimee? kysyi Madu ihmeissään.

– Olen ja vähän hämärä kanssa, nauroi Maija.

– Nyt mä en kyllä ihan ymmärtänyt, totesi Mai Mai. – Miten joku voi tykätä pimeästä?

– No, koska mä tykkään kynttilöistä ja jouluvaloista ja odottamisesta, vastasi Maija.

– Odottamisesta, hämmentyi Madu. – Sä olet kyllä vähän hassu.

– Ei, en ole. Mä olen jouluihminen ja parasta on se, että se on juhla, jota valmistellaan. Se tulee hitaasti ja rauhallisesti. Availlaan joulukalenterista luokkuja yksi kerrallaan, vaikka kerran se lähti multa vähän lapsesta.

– Mitä se tarkoittaa? kysyi Madu.

– Sitä, että innostuu jostain niin paljon, ettei ajattele enää, onko tekeminen järkevää. Mulla oli suklaakalenteri ja joulukuun 7. päivänä mä söin kaikki suklaat kerralla. Vähän nolotti, kun äiti huomasi. Enkä saanut uutta kalenteria.

– Ymmärrän, sanoi Mai Mai, mutta miksi susta odottaminen on mukavaa?

– Koska siinä saa rauhassa nauttia tulevasta. Tykkään mä syntymäpäivistäkin.

– Häh, mutta eikös joulussa ole just kysymys siitä? kysyi Madu.

– Totta, on siinä. Valmistaudutaan syntymäpäiväjuhliin, jotka ovat sitten jouluna.

– Eikö tää liity siihen Jeesuksen syntymään? kysyi Mai Mai.

– Joo, liittyy. Jouluna juhliitaan sitä, että Jeesus syntyi maailmaan. Uusi kuningas, joka rakastaa ihan jokaista. Mä olin viime sunnuntaina mun kummin kanssa kirkossa, ja siellä puhuttiin siitä, kuinka tärkeää on pysähtyä joulun alla. Pysähtyä miettimään, mitä joulu merkitsee itselle. Siinä kohtaa mä rupesin hihittämään.

– Täh, oikeestiko? Miksi? kysyi Mai Mai.

– No, jos mä katson sitä, mitä mun kotona tapahtuu, niin siitä on pysähtyminen kaukana. Äiti hössöttää ihan hirveästi kaikkea ja mummi siinä mukana, kun sekin tulee meille jouluksi. Me yritetään olla hiljaa sisäkon kanssa, tai muuten on koko ajan jotain tehtävää. Mummi huomasi, että mä hihitin, ja se katsoi mua tosi tiukasti. Sitten mä kuiskasin sille, miksi hihitin, ja yhtäkkiä mummi meni ihan vakavaksi. Mä säikähdin, että nyt sanoin jotain väärää.

– No, suuttuko se? kysyi Madu.

– Ei, se otti mua kädestä kiinni ja puristi. Kun me tultiin kotiin, se marssi meidän äidin luo, joka oli siivoamassa vaatekomeroita. Ne puhu tosi pitkään, ja sitten meillä oli perhekokous, jossa ne molemmat pyysivät meiltä anteeksi.

– Mitä? kysyi Mai Mai.

– Sitä, että ne on hössöttäneet jo monta vuotta joulun alla. Nyt siihen kuulemma tuli muutos. Adventtina eli joulun alla, kun on tarkoitus myös pysähtyä miettimään sitä, miten voisi elää paremmin itsensä, toisten ja Jumalan kanssa ja sitä, mikä on joulussa tärkeintä. Sori, mutta mitä mä näitä sulle höpötän.

– Miten niin? sanoi Madu. – Totta kai sä kerrot. Musta se on mielenkiintoista ja niin mä ymmärrän paremmin mitä ympärillä tapahtuu. Toi joulu kun tuntuu olevan täällä Suomessa ihan joka paikassa.

– Niin, se on kyllä totta, totesi Mai Mai. – Ei ole oikein paikkaa missä sitä ei näkyisi.

– No, mitä sitten tapahtui? kysyi Madu.

– Meillä oli ihan hauska hetki. Muisteltiin jouluja ja sitä, kun vaari vielä eli ja haki metsästä kuusen ja kaikkea sellaista. Sitten me mietittiin meille tärkeitä jouluperinteitä ja todettiin, että tehdään niitä yhdessä, mitkä ovat kaikille tärkeitä. Jäi hyvä mieli. Nyt musta tuntuu ihan oikealta adventilta, tuollaiselta kuin Mäkelän mummostakin.

– Täh? sanoi Madu.

– Katso nyt, Mäkelän mummon verannalla on neljä lyhtyä, mutta yhdessä palaa vain tuli. Mummo pitää lyhtyjä adventikynttilöinä.

– Hyvä idea, mä voisin ehdottaa tuota äidille, totesi Mai Mai.

– Hei, sopiiko tähän se sanonta, että hiljaa hyvä tulee? kysyi Madu hymyillen.

– Sopii, sanoi Maija. – Sä olet kyllä huikee tyyppi, kun osaat jo sanontojakin.

– Kiitos. Saanko mä sitten kertoa meidän id-juhlasta, kun on sen aika? kysyi Madu.

– Totta kai, vastasi Maija.

– Kiva, sillä se on meidän islamilaisten iso juhla, iloitsi Madu.

Pian koulu häämötti jo edessä. Juttelu jatkui. Niinhän se oli. Oli hyvä puhua ja kertoa, niin omista ajatuksista kuin itselle tärkeistä asioistakin. Niin oppi parhaiten tuntemaan ystäviään ja elämää ympärillään.

2. JOULU ON JO OVELLA

”Nyt joululaulut kaikuu yössä taas ja kynttilät ne loistaa valoaan. Jos vain joulun lapsi saa sydämessäs asustaa, niin silloin joulu luonas aina on.” kaikui keskusradiosta. Salissa oli sellainen kuhina, ettei ollut hetkeen nähty. Tuoleja laitettiin riviin. Tonttuja teipattiin seiniin. Lavaa rakennettiin ja sen vieressä odotti rekvisiitta. Kasassa oli heinäpaaleja, heinäseipäitä, ämpäreitä, pala laudoista tehtyä seinää ja eläinten syöttökaukalo, sellainen vanhanaikainen.

Madu, Maija ja Mai Mai odottivat, että lava valmistuisi, jotta he pääsisivät työn touhuun. Heidän tehtävänä oli rakentaa lavalle talli, ja he olivat ilmoittautuneet siihen aivan itse. Opettaja oli kyllä tarkastanut Madulta, sopiko se. Madu oli todennut, että sopi, opettaja voisi vaikka laittaa tekstiviestin isälle. Niin opettaja oli tehnyt ja saanut myöntävän vastauksen hymyilevän hymiön kera. Opettaja ei tiennyt, että Madu oli puhunut asiasta jo kotona ja vanhemmat olivat sitä mieltä, että tutustumalla toisen uskonnon perinteisiin ymmärtäisi ihmisiä paremmin.

Vihdoin lava oli valmis ja rakentajat pääsivät työn touhuun.

– Hei, miten se joulukertomus oikein meni? kysyi Madu. – Kuulin sen kyllä viime vuonna, mutten oikein muista. Siinä oli joku aasi ja lammas ja jotain muuta.

– Hassua, että sä muistat eläimet, totesi Mai Mai.

– Musta tuleekin eläinlääkäri isona, totesi Madu. Mä hoidin enon lampaita silloin, kun me asuttiin vielä Senegalissa.

– No, mä olen kuunnellut sen niin monta kertaa ja ollut kerran Mariakin, niin mä voin kertoa sen, totesi Maija ja aloitti. – Maria ja Joosef asuivat Nasaretissa, kun ne kuulivat uutisen, että jokaisen piti lähteä kirjoittamaan nimensä veroluetteloon. Se piti kirjoittaa siellä, mistä oli kotoisin. Koska Joosef kuului Daavidin sukuun, joka oli kotoisin Betlehemistä, niin he lähtivät sinne. Maria ja Joosef olivat kihloissa ja Maria odotti vauvaa. Se oli aika ihmeellistä, sillä enkeli oli ilmoittanut Marialle vauvan syntymästä. Enkeli oli sanonut, että se vauva on Jumalan poika. No, matka ei ollut ihan helppo ja heillä oli kulkemisessa apuna vain aasi.

– Sen mä muistin, totesi Madu. Voisikohan sitä aasia verrata tänä päivänä mopoon?

– Varmaan, hymyili Maija.

– No, miten se sitten jatkui? kysyi Madu.

– Kun ne tulivat perille sinne Betlehemiin, oli kaikki majatalot ihan täynnä, ihmisiä oli tosi paljon liikkeellä.

– Oliko ne majatalot niin kuin hotelleja? kysyi Madu.

– Joo, oli ja yhdessä sanottiin, että niiden tallissa oli vielä tilaa. Ei se mikään hieno paikka ollut, mutta siellä olisi lämmintä. Sinne Maria ja Joosef sitten menivät. Sinä yönä Maria synnytti ja sai pojan. Vauvalle annettiin nimi Jeesus ja se kapaloitiin ja laitettiin seimeen, johon oli laitettu heiniä pehmikkeeksi. Samaan aikaan oli niityllä paimenia paimentamassa laumaansa. Yhtäkkiä heille ilmestyi enkeli, joka ilmotti...

– Tän mä tiedän, sanoi Mai Mai. – Mä olin viime vuonna se enkeli. Saanko mä?

– Totta kai, totesi Maija.

– ”Älkää pelätkö! Minä ilmoitan teille ilosanoman, suuren ilon koko kansalle. Tänään on teille Daavidin kaupungissa syntynyt Vapahtaja. Hän on Kristus Herra. Tämä on merkinä teille: te löydätte lapsen, joka makaa kapaloituna seimessä.” Ja samalla hetkellä oli enkeliin ympärillä suuri taivaallinen sotajoukko, joka ylisti Jumalaa sanoen... ja sitten kuoro lauloi...

Sen pidemmälle Mai Mai ei päässyt, kun Madu purskahti nauruun. Mai Mai ja Maija katsoivat häntä ihmeissään.

– Anteeksi, mutta kun sä sanoit, että ylisti Jumalaa sanoen... ja sitten kuoro lauloi...

– Totta, totesi Mai Mai. – Ei ne niin sanoneet, vaan, että Jumalan on kunnia korkeuksissa, maan päällä rauha ihmisillä, joita hän rakastaa.

– Niin, ja siitä joulussa on kysymys, totesi Maija.

– Mistä? kysy Madu.

– No siitä, että Jumala rakasti meitä niin paljon, että meille syntyi uusi kuningas, jolle kelpaa juuri sellaisena kuin on, selitti Maija.

– Noin meidänkin äiti sanoo, totesi Mai Mai. – Siinä on koko joulun paras lahja ja meille esimerkki.

– Täh? sanoi Madu.

– Että mä oon just hyvä näin ja sä noin. Ettei tarvi esittää mitään. Olla vaan ja se on hyvä, jatkoi Mai Mai.

– Loistava ajatus, totesi Madu. – Nyt mä ymmärrän taas vähän enemmän.

– Ja tuolta taitaa tulle ne itämaan tietäjät, joista mä en vielä ehtinyt kertoa, totesi Maija, kun saliin astui kolme opettajaa tikkaat mukanaan ja viimeisellä tähti kädessään.

– Löysivät perille, jatkoi Maija.

– Mihin? kysyi Madu.

– Kuuntele se kertomus loppuun, niin tiedät, totesi Maija. – Mutta jos me ei nyt jatketa töitä, me ei kuulla sitä ollenkaan.

Puuhat jatkuivat. Seimi rakentui ja oli joulujuhlan aika. Miten se joulukertomus sitten päättyi, sen sinä löydät Raamatusta Luukkaan evankeliumin toisesta luvusta ja voit lukea sen sieltä.

3. YSTÄVÄNPÄIVÄÄ

Koulun käytävä oli täynnä punaisia sydämiä. Niiden lisäksi aulassa oli ihan jättisuuri sydän, johon sai käydä kirjoittamassa positiivisia asioita ystäväistä ja kavereista. Jos joku oli unohtanut aamulla, että oli ystävänpäivä, koulun ovesta sisään astuessaan sitä ei voinut olla huomaamatta. Yksi parhaista päivistä, ajatteli Mai Mai. Tänä aamuna hän oli tullut ennen Madua ja Maijaa, sillä hänellä oli heille yllätys. Edellisenä iltana äiti oli tullut työmatkalta ja kertonut hauskaista tavasta ilahduttaa kavereita ja ystäviä. Niinpä Mai Mai aikoi tehdä nyt saman jutun Madulle ja Maijalle. Siihen tarvittiin vähän rauhaa, ja siksi Mai Mai oli laittanut viestin aamulla molemmille, että pääsisi koululle äidin kyydissä.

Oli vielä hiljaista. Koulun alkuun oli aikaa vielä melkein puoli tuntia. Mai Mai meni heidän luokkaansa ja avasi sekä Maijan että Madun pulpettien kannet. Hän etsi Madun penaaalin ja Maijan piirustusvihon, koska tiesi, että he molemmat tarvitsivat niitä päivittäin. Mai Mai kaivoi repustaan punaiset kartonkiympyrät, joihin oli laitettu tekstiä, ja piilotti toisen penaaaliin ja toisen piirustusvihon väliin. Hän sulki pulpettien kannet ja palasi käytävään odottamaan ystäviään.

Ovi kävi tiuhaan, ja vähitellen aula täyttyi oppilaista. Ilmestyivät sieltä vihdoinkin Madu ja Maijakin. Oli vielä hetki aikaa istua sohvalla. Ajatukset palasivat siihen, mistä heidän välillään kaikki oli oikein alkanut. Sinä päivänä, kun Madu tuli heidän luokkaansa ensimmäistä kertaa, oli luokkaan tullut haudanhiljaista. Opettaja oli esitellyt Madun ja kertonut, että tämä tuli Senegalista. Hänen isänsä opiskelee täällä, ja siksi koko perhe oli tullut Suomeen. Madu puhui ranskaa ja vähän englantia ja oppilaiden tehtävänä oli opettaa lisää suomea ja ottaa muutenkin Madu ystävällisesti vastaan.

Seuraavalla tunnilla opettajan ei ollut tarvinnut sanoa kertaakaan hiljaisuudesta tai mistään muustakaan. Luokassa oli ollut hiirenhiljaista. Tokikaan juuri kukaan ei seurannut sitä, mitä opettaja sanoi, sillä kaikki olivat omissa ajatuksissaan. Miten sitä osaisi sanoa mitään tai millaisia leikkejä voisi opettaa?

Tunnin päätteeksi opettaja kertoi tarinan Alvarista, joka oli kuuro. Hän puhui viittomakielellä, ja sitä osasi kovin harva. Kun opettaja oli tavannut Alvarin ensimmäistä kertaa, tämä oli ollut yhdeksänvuotias. Häntä oli jännittänyt kovasti. Miten sitä tulisi toimeen, kun ei ollut yhteistä kieltä? Nähdessään Alvarin kaikki pelko oli hävinnyt. Alvar oli hymyillyt ja tullut opettajan luo, ottanut kädestä kiinni ja vienyt omaan huoneeseensa, esitellyt kaikki omat tavaransa ja näyttänyt viittomakielellä, miten ne viitottiin. Siitä heidän ystävyytensä oli alkanut, ja ystäviä he olivat edelleen.

Kello soi ja välitunti alkoi. Maija oli mennyt Madun luo, hymyillyt tälle leveästi, ottanut kädestä kiinni ja vienyt mennessään ulos, esitellyt paikkoja ja kertonut suomeksi asioita ja tekemisiä. Mai Mai oli liittynyt heidän joukkoonsa, ja sillä välitunnilla oli vaihdettu monta sanaa ja monta hymyä ja niitä vaihdettiin edelleen.

Kello soi, ja Mai Mai, Madu ja Maija menivät luokkaan. Oli hyvä mieli ystävyystensä. Opettaja tuli luokkaan ja sanoi:

– Tänään on ystävänpäivä. Usein meiltä kysytään, millaisia me toivoisimme hyvien ystävien olevan ja meillä on lista asioista, joita toivomme. Samalla saattaa unohtua se, että niitä samoja asioita toivotaan myös meiltä. Tänään on aika olla kiitollinen jokaisesta ystävästä, joka sinulla on. On aika sanoa heille hyviä asioita. On aika ottaa vastaan hyviä sanoja, joita kuulet itsestäsi. Tunnin aluksi teillä on etsintätehtävä. Olen piilottanut luokkaan valkoisia lappuja, joissa on tekstejä. Niitä on kolme. Etsintä alkaa nyt.

Luokkaa ei tarvinnut kehottaa kahta kertaa. Kuhinan ja tohinan jälkeen opettajalla oli kädessään kolme valkoista paperia ja kaksi punaista kartonkiympyrää. Opettaja katsoi niitä vähän hämillään ja sanoi:

– Nämä valkoiset laput tunnistan, mutta mistäs nämä kartonkiympyrät ilmestyivät?

– Ei ne kuulu tähän peliin, mä kirjoitin ne ja laitoin Madun ja Maijan pulpetteihin, sanoi Mai Mai vaivautuneena.

- Hienoa, todella hienoa. Saanko liittää nämäkin tähän juttuuni? kysyi opettaja.
- Joo, lupasi Mai Mai.
- No niin, luen nyt nämä kaikki viisi juttua, ja siinä on teille evästä tälle ystävänpäivälle. Kaksi niistä on siis Mai Main kirjoittamia ja kolme muuta löytyvät Raamatusta.
- Älä kiellä apuasi, jos toinen on avun tarpeessa ja sinä pystyt tekemään hänelle hyvää. Sananl. 3:27.
- Sinun hymysi pelastaa päivän. Kiitos hymyistä.
- Ystävällinen katse ilahduttaa mielen, iloinen uutinen virkistää ruumiin. Sananl. 15:30.
- Ystävän rakkaus ei koskaan petä, veli auttaa veljeä hädän hetkellä. Sananl. 17:17.
- Kiitos, että autat, aina kun tarvitsen apua.
- Aamen, totesi Mai Mai.
- Eikä siihen ollut kenelläkään mitään lisättävää.

4. YHTEISTYÖN VOIMAA

Jes! Ihan erilainen koulupäivä tänään. Koko päivä oli pelkkiä pajoja ja niitä piti joku muu kuin oma opettaja. Ei omassa opettajassa mitään vikaa ollut, mutta vieraat toivat mukavaa vaihtelua. Pajoja oli kolme, ja jokainen niistä kesti yhden oppitunnin. Lisäksi oli vielä koostetunti, jossa mietittäisiin sitä, mitä pajat jättivät mieleen.

Ensimmäisellä rastilla pelattiin bingoa. Jokainen sai ruudukon, jossa oli neljä kertaa neljän ruudun ruudukko ja laatikoissa 16 sanaa, jotka liittyivät Suomen Punaisen Ristin toimintaan. Sitä pelatessa oppi paljon uusia asioita. Maija huomasi, että rastin vetäjä hymyili jossain vaiheessa erityisesti Jallalle ja sanoi tälle jotain, mitä muut eivät kuulleet. Kun Maija kysyi Jallalta, tunsiko tämä vetäjän, hän sai myöntävän vastauksen. Pajan vetäjä oli ollut heitä vastassa silloin, kun he olivat tulleet Afganistanista Suomeen. Hän oli auttanut Jallan perhettä monissa käytännön asioissa, kun kukaan perheestä ei vielä osannut kieltä. Maija oli hymyillyt ja todennut, että koska Jalla oli ollut rohkea, hänkin oli uskaltanut puhua englantia, ja niin he olivat ystäväystyneet.

Toisella rastilla oli seurakunnan nimikkolähetystyöntekijä Raija, joka oli kertomassa omasta työstään. Raija sanoi, että hänen tehtävänänsä oli kertoa toivosta, uskosta ja lähimmäisenrakkaudesta sellaisille ihmisille, jotka eivät olleet siitä vielä kuulleet. Toisinaan se tarkoitti matkustamista kauas.

Raija kertoi, että oli lähtijöitä ja jääjiä. Raija oli lähtijä, ja hän oli opetellut uuden kielen ja maan kulttuuria ja tapoja, jonne hän meni. Tarvittiin myös niitä, jotka jäivät kotimaahan. Jokaisella lähetystyöntekijällä oli kotimaassa oma tai omia seurakuntia, joiden nimikkolähetystyöntekijöitä he olivat. Seurakuntalaiset rukoilivat heidän puolestaan ja keräsivät rahaa, jotta he voisivat tehdä työtään, siellä missä olivat.

Madua nauratti koko tunnin ajan. Kun tunti oli ohi, hän meni Raijan luo. Hetken juteltuaan Raija kaappasi Madun halaukseen. Maijaa nauratti. Hän mietti, kenetköhän se kolmas pajan pitäjä tuntisi. Hän kuunteli, kuinka Madu kertoi Raijalle perheestään. Siitä, että äiti oli töissä pakolaiskeskuksessa ja isä opiskeli insinööriksi, niin kuin oli aina haaveillut. Ja kuinka he sitten, kun isä saisi opiskelut valmiiksi, palaisivat takaisin kotimaahan ja isä auttaisi pieniä kyliä rakentamaan omia kaivoja. Raija halasi vielä uudestaan Madua, ja sen jälkeen he lähtivät välitunnille. Välitunnilla Maijalle ja Mai Maille selvisi, että Raija oli ollut lähetystyössä juuri siinä kylässä, missä Madu oli asunut.

Kolmannella tunnilla ei ollut tuttua vetäjää, mutta he saivat tehtävän, jossa heidät jaettiin ryhmiin. Jokainen ryhmä sai käyttöön niin sanottua pelirahaa. Heidän tehtävänänsä oli miettiä, miten rahan voisi käyttää, jotta se auttaisi apua tarvitsevia. Tehtävä oli haastava ja mielenkiintoinen. Kaksi ryhmää löysi Suomen Lähetysseuran Onnen lahjat -sivut ja miettivät, mitä he ostaisivat sieltä omalla pelirahallaan. Lopputuloksena ostoslistalla oli muun muassa puhdasta vettä, koulukirjoja ja puuntaimia. Yksi ryhmä keksi laittaa rahat Pelastusarmeijan joulupataan ja yksi sanoi, että ne voisi laittaa oman seurakunnan kolehtiin. Perustelut olivat hyviä ja työpajan vetäjä oli tyytyväinen heidän luokkaansa.

Purkutunnilla tuntui, että aika meni todella nopeasti, kun oli niin paljon puhuttavaa. Mietittiin, mitä kaikkea eri järjestöt tekivät ympäri maailmaa. Kuinka tärkeää oli se, että oli niitä, jotka halusivat lähteä, mutta myös yhtä tärkeää, että oli lähettäjiä. Lähtijät tekivät käytännössä hyviä asioita paikan päällä ja lähettäjä keräsivät sekä tavaroita että rahaa, jotta työtä pystyttiin tekemään. Tänään paikalla oli ollut Suomen Punainen Risti ja seurakunta. Luokka jäi pohtimaan, oliko jotain, mitä he voisivat tulevaisuudessa tehdä, jotta voisivat auttaa.

– Tiedättekö mitä? kysyi Madu. – Kun mä asuin vielä kotimaassani, parasta oli se, että Raija auttoi ihan kaikkia. Se sanoi aina, että sen tuntema Jumala on antanut tehtäväksi pitää huolta lähimmäisistä ja niihin kuuluivat kaikki ihmiset. Sen kanssa mä tunsin itseni aina tärkeäksi ja arvokkaaksi. Musta Raija oli ihan paras ja se sanoi, että sillä oli sellainen käsky, jota se halusi noudattaa. Me juteltiin tosi paljon ja kerrottiin toisil-

lemme omasta uskonnosta. Raija sanoi, että niin oppi parhaiten toisesta ihmisestä. Kun on ystävällinen ja kertoo omasta elämästään.

– Meidän mummi sanoi, ettei kaikista ihmisistä tarvitse pitää mutta kaikkien kanssa pitää oppia tulemaan toimeen ja kunnioittaa toisia, selitti Maija.

– Juuri tästä on kysymys, totesi opettaja. – Ja myös siitä, että sekä täällä kotona, että maailmalla me puhumme ja olemme valmiita tekemään yhteistyötä toistemme kanssa ja toistemme hyväksi. Nyt minä annan teille kotiläksyn. Miettikää kotona, mitä me voisimme yhdessä tehdä sen hyväksi, että meidän luokkamme toimisi paremmin. Toinen tehtävä on miettiä, onko jotain yhteistä, jota voimme tehdä ja näin auttaa niitä, joilla on asiat paljon huonommin kuin meillä. Palataan tähän huomenna. Kiitos tästä päivästä. Olen ylpeä teistä ja siitä, että olette hienosti osallistuneet tänään ja laittaneet itsenne likoon.

5. LEIRILLE

Eräänä aamuna Maija oli aivan tohkeissaan eikä meinannut millään malttaa, että saisi nähdä ystävänsä. Kun Madu ja Maija sitten tulivat nurkan takaa, hän aloitti heti:

– Hei, meidän äiti luki eilen netistä, että kuukauden päästä on seurakunnan leiri. Se on tarkoitettu 3.–6.-luokkalaisille, eli juuri meille. Lähdetäänkö?

– Joo! kiljaisi Mai Mai, mä saan varmaan lähteä, mutta täytyy kysyä vielä kotoa.

– Olisihan se kivaa, mutta voinko mä lähteä? sanoi Madu vähän arasti.

– Miten niin? kysyi Mai Mai.

– No, kun mä en kuulu teidän kirkkoon ja mä olen muslimi.

– Ai niin, sanoi Maija. En mä tiedä. Sitä pitää kysyä. Hei, onko tänään torstai?

– On, miten niin? sanoi Madu.

– Eikös meillä ole tänään seurakunnan päivänavaus?

– On, sanoi Mai Mai.

– No, kysytään siltä pitäjältä sen jälkeen, sanoi Maija innoissaan.

– Joo, sanoi Mai Mai.

Loppumatka menikin siihen, kun suunniteltiin, että pitäisi pyytää opettajalta lupa jäädä juttelemaan nuorisotyönohjaajan kanssa päivänavauksen jälkeen, siitä kun mentiin suoraan tunnille. Kun he tulivat koulun pihalle, suunnitelma oli valmis.

Tytöt istuivat päivänavauksessa kuin tulisilla hiilillä. Päivänavauksessa Jussi, nuorisotyönohjaaja, kertoi kertomuksen pienestä pojasta Alposta, joka oli ollut ensimmäistä kertaa leirillä.

Alpoa oli jännittänyt niin paljon, että vatsa oli tuntunut kipeältä ja kotiinkin oli soitettu. Alpo oli kuitenkin päättänyt jäädä. Oli tullut sitten iltahartauden vuoro. Lattialla oli ollut iso paperi, jonka yläreunassa luki ”KIITOS”. Jokainen sai käydä kirjoittamassa paperille asioita, joista oli omassa elämässään kiitollinen. Alpo ei keksinyt mitään ja pyysi Jussilta apua. Jussi kuiskasi sanan. Pian Alpo kirjoitti paperille sanan ”rohkea”. Leveä hymy levisi Alpon huulille. Kun Jussi sitten luki kaikki kirjoitukset ääneen, Alpo kuuli jonkun kirjoittaneen: ”Alpo jäi leirille.” Hyvä mieli valtasi ja vatsakipu lähti.

– Hyvät sanat ja se, että huomaa elämässään asioita, joista on kiitollinen, ovat tärkeitä, sanoi Jussi.

Sitä meistä jokainen voi tehdä. Sanoa hyviä sanoja toiselle ja iloita hyvistä asioista elämässä. Ne kannattaa sanoa myös ääneen. Perheelle, ystäville ja Jumalalle. Kaikki he ovat niistä iloisia.

Päivänavauksen lopuksi nuoret menivät Jussin luo ja kysyivät. Hyvien sanojen sanominen jatkui.

– Totta kai te kaikki voitte tulla leirille. Puhutte ensin kotona ja kysytte luvan ja pyydätte vanhempienne ilmoittamaan teidät. Leirillä on vielä tilaa, totesi Jussi. – Sinne kaivataan kaikenlaisia leiriläisiä, ujoja ja arkoja, puheliaita ja hiljaisia, rohkeita, jotka uskaltavat auttaa, uusia ja kokeneita ja myös teidänlaisianne reippaita tyyppejä, jotka tulevat itse kyselemään ja hoitamaan asioitaan.

Hymyistä opettaja tiesi, että Jalla, Mei Mei, Madu ja Maija olivat saaneet hyviä uutisia. Nyt vielä pitäisi selvittää asia kotona. Hyvä mieli teki senkin helpommaksi.

6. TURVASSA

Opettaja astui luokkaan. Hän oli innostuneen näköinen, ja se sai luokan hiljenemään.

– Meillä on tänään erityinen päivä. Olette kuulleet varmasti jo, että meille on perustettu tuonne kahden kilometrin päähän vastaanottokeskus ja sinne on tullut turvapaikanhakijoita. Heidän mukanaan on myös joukko lapsia, joista osa tulee tänne meidän kouluamme muutaman viikon päästä, kun ovat ensin asettuneet rauhassa paikoilleen. Näin muutama päivä sitten yhden työntekijän kaupassa ja tuli juttua, että voisimme käydä vierailemassa siellä. Olen laittanut vanhemmille viestin tästä ja tänään on sitten se hetki. Ajattelin, että tämän tunnin voisimme miettiä, mitä teemme siellä yhdessä ja ruokailun jälkeen lähteä. Liikuntatunti tulee hoidettua siinä, kun kävelemme edestakaisin sinne. Miltäs kuulostaa?

– Meneekö meiltä tässä matikantunti? kysyi Pate ihan ensimmäisenä.

– Menee. Haittako se sinua? kysyi opettaja pilke silmäkulmassaan.

– Ei, ei haittaa, sanoi Pate.

Eikä se haitannut mitakaan. Innostus tarttui koko luokkaan, ja pian oppilaat olivat jo työn touhussa. Mietittiin leikkejä, pelejä ja värityskuvia, ja tytöt keksivät, että voisivat letittää halukkaiden hiuksia, kun olivat sitä harjoitelleet toisillaan jo pidemmän aikaa.

Matkalla ei kukaan urputtanut kävelemisestä. Mentiin parijonossa ja mukava rupatus kuului opettajan takaa. Hyvä mieli oli tarttuvaa.

Reissu onnistui yli odotusten. Aluksi vähän jännitti ja ujostutti. Mutta pian tunnelma vapautui, ja hymyt olivat herkässä. Erityistä iloa toi laululeikki ”Pää, olkapää, peppu, polvet, varpaat”, jossa leikin lomassa opittiin myös oikeita sanoja. Viimeisellä kerralla Madu repäisi ja teki kaikki asiat väärässä järjestyksessä. Se sai lapset nauramaan vedet silmissä. Madu hymyili tyytyväisenä. Hän oli uskaltanut laittaa itsensä likoon, ja se oli kannattanut.

Väritettiin kuvia, syntyi kauniita lettejä. Pienimpien kanssa luettiin kirjaa tai oikeastaan katseltiin kuvia ja nimettiin sieltä asioita: talo, koira, kissa, auto, puu, lintu jne. Rakennettiin palikkatornia, opeteltiin pelaamaan Uno ja Kimbleä. Hymyiltiin ja naurettiin ja kysyttäessä vastattiin, että kyllä, voidaan tulla toistekin.

Ulko-ovella, kun takit olivat jo päällä ja kengät jalassa, Madu tunsu, kuinka joku tarttui hänen jalkaansa. Se kaikista ujoin ja hiljaisin pieni poika oli tullut Madun luo ja halasi tämän jalkaa. Madu ojensi kätensä hämillään ja silitti pojan päätä. Se oli juuri siinä. Siinä hetkessä, toinen, lähimmäinen, välittäminen ja kokemus, että riitti juuri sellaisena kuin oli.

Maija ja Madu kulkivat vierekkäin kohti koulua. Molemmat kertasivat päivän kohokohtia.

– Kuule, onko joku joskus sanonut, että on tärkeää rakastaa lähimmäistään niin kuin itseään? kysyi Madu.

– Joo, se oli Jeesus, vastasi Maija.

– Mistä sä sen tiedät? kysyi Madu.

– Mun sisko on rippikoulussa ja juuri eilen se opetteli jotain läksyä ulkoa, jossa sanottiin, että rakasta Jumalaa yli kaiken ja lähimmäistäsi niin kuin itseäsi, selitti Maija.

– Oho, no sepäs sattui! totesi Madu.

– Ketä sattui? kysyi Mai Mai heidän takaa.

– Ei ketään, kun mä vain taisin saada tänään kokemuksen siitä, mitä tarkoittaa sanat ”rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi”. Eikä se tuntunut ollenkaan hassummalta.

Niin se oli. Rakasta lähimmäistäsi juuri sellaisena kuin hän on. Siitä sai hyvän mielen sekä se, joka toteutti ajatusta, että se, joka sen tehtävän oli meille antanut. Aamen.

7. PYHÄNÄ PÄIVÄNÄ VAI PYHÄINPÄIVÄNÄ?

Kummallinen syksy. Ensilumi oli satanut jo lokakuun lopussa. Toki kaikki tiesivät, ettei se vielä talvea tekisi, mutta kävihän ilmoittamassa, että tulisi sitten kun olisi aika. Marraskuun alussa lunta oli vielä, juuri sen verran, että maa oli valkoinen.

Madu, Maija, Jalla ja Mai Mai olivat matkalla pulkkamäkeen. Pulkat oli kaivettu esiin kesän jälkeen ja yhdessä oli päätetty, että tänään mennään, oli mikä oli. Onneksi rinteessä oli ruoho lumen alla, niin pulkat säilyisivät ehjinä, vaikka lunta olikin vähän.

– Ihanaa, kun on pyhä, totesi Maija.

– Mitä? kysyi Jalla. – Eikö nyt ole lauantai?

– On ja pyhä, sanoi Maija.

– Nyt en ymmärrä, sanoi Jalla.

– Tänään on pyhäinpäivä, vastasi Maija.

– Etkö sä tajuu, tänään on lauantai, mutta vietetään pyhäinpäivää, se on juhla ja siksi tänään on sunnuntai eli pyhä.

– Odota, sanoitko sä, että on juhlapäivä? kysyi Jalla.

– Joo, mä voin viedä teidät sinne, missä se näkyy, sillä se on matkan varrella, selitti Maija.

Hetken kulutta he tulivat hautausmaan portille. Hautausmaa oli rinteessä ja sen portti oli rinteeseen yläreunassa. Sieltä näkyi hyvin koko hautausmaa, ja se oli täynnä kynttilöitä. He katselivat sitä hetken, eikä kukaan sanonut mitään – näky pysäytti heidät kaikki. Hiljaisella äänellä Maija kertoi, että pyhäinpäivänä muistellaan niitä, jotka ovat kuolleet uskonsa tähden. Sen lisäksi silloin muistellaan myös omia läheisiään, jotka ovat kuolleet.

– Sopiiko teille, että käydään tuolla hautausmaalla? kysyi Maija. – Meidän vaarin haudalla on sellainen lyhty, ja mulla on tuikku taskussa. Haluaisin viedä sen sinne.

Se sopi kaikille. Pulkat jätettiin portin pieleen, ja hiljaisina joukko käveli Maijan kanssa hänen vaarinsa haudalle. Maija laittoi kynttilän lyhtyyn. Sitten he lähtivät kävelemään takaisin kohti porttia.

– Mulla on kauhea ikävä vaaria, sanoi Maija. – Sen kanssa oli aina niin helppo olla ja sen kanssa mä tunsin, että mä kelpaan juuri sellaisena kuin olen. Se sanoi aina, että me voidaan olla Jumalan työkavereita, kun pidetään toisistamme huolta, ja se on myös meidän tehtävä täällä maan päällä. Nyt kun vaaria ei enää ole, musta tuntuu, että se antoi sen mulle perinnöksi, sanoi Maija.

– Minkä? kysyi Mai Mai.

– No sen, että meidän pitää huolehtia toisistamme ja antaa se tunne, että kelpaa sellaisena kuin on, sanoi Maija.

– Wau, totesi Jalla. Hienosti sanottu. Mua harmittaa, kun mun papan hauta on siellä Afganistanissa, enkä mä pääse sinne viemään kynttilöitä.

– Mä tiedän, mihin sä voit viedä ne. Seuratkaa perässä, sanoi Maija.

Niin he kulkivat peräkanaa ja tulivat pian kohtaan, missä oli oikein kynttilöiden meri. Maija kertoi, että tänne voivat tuoda kynttilän kaikki ne, joiden läheiset on haudattu jonnekin muualle, jotka eivät voi viedä kynttilää haudalle.

– Voinko mäkin? kysyi Jalla.

– Voit varmasti, sanoi Maija.

Matka jatkui. Haettiin pulkat ja löydettiin mäki. Laskettiin laskuja ja naurettiin kippurassa, kun kaaduttiin. Yhden laskun jälkeen Maija kellahti selälleen pulkassa ja katseli taivaalla olevia tähtiä. Yhtäkkiä hänelle tuli olo, että Jumala oli ihan siinä vierellä ja toi vaarin terveiset. Juuri sillä hetkellä Maija oli sekä surullinen että iloinen. Surullinen siitä, että oli vaaria ikävä, mutta iloinen kaikkesta siitä, mitä oli ehtinyt vaarin kanssa tehdä. Maija kuiskasi hiljaa:

– Kiitos ihan kaikkesta, sekä Jumalalle että vaarille.

8. PULLA VAI PULKKA?

Koulun kello soi ja ulko-ovi kävi tiuhaan, mutta sisältä tuleva tuoksu sai ovensuun ruuhkautumaan. Käytävässä leijui taivaallinen pullan tuoksu. Se tuntui tunkeutuvan joka paikkaan, ja koululaiset jäivät nuuhkimaan sitä. Normaalit pienet kähinät ja leikilliset tönimiset jäivät sinä aamuna, sillä kaikki tuntui tahtuvan kuin hidastetussa leffassa. Tuoksu toi hymyn huulille. Tuoksu sai heidät haaveilemaan. Tuoksu sai heidät odottamaan ruokatuntia.

Luokassa kävi hälinä. Opettaja tuli paikalle. Hän avasi keskusradion, ja pian sieltä alkoi kuulua ääniä. Pate yritti vielä kuiskia jotain vieruskaverilleen, mutta opettajan tiukka katse sai Patenkin hiljenemään. Oli päivänavauksen aika.

Keskusradiosta kuului hyräilyä. Maijasta se kuulosti tutulta, mutta hän ei muistanut, mikä laulu se oli. Hyräilyn lisäksi kuului ääniä. Aivan kuin joku olisi avannut jääkaapin. Kuului kaulimen ääni, kuinka uunipelti otettiin laatikosta ja uuni avattiin. Joku leipoi. Luokka hiljeni, sillä tällaista päiväavausta ei ollut aiemmin kuultu. Äänet jatkuivat, mutta hyräily päättyi ja puhe alkoi:

”Niin se on. Perinteistä pidetään kiinni. Pullat, pulkat ja paasto. Siinä on kolme peetä, joista en luovu, oli tilanne mikä tahansa. Laskiaispullat kuuluvat paaston alkuun. Ensin herkutellaan ja sitten eletään vähän pienemmällä. Ja tietysti mennään pulkkamäkeen. Silläkin uhalla, että menee häntäluu rikki, niin kuin viime vuonna, mutta silti. Niinhän ennenkin tehtiin. Oli karnevaalit ja herkuteltiin, ja sitten alkoi paastonaika. Se kesti 40 päivää, eli pääsiäiseen asti. Paaston aikana piti luopua jostain ja miettiä, että voisi pitää paremmin huolta sekä ystävästään että suhteesta Jumalaan. Muistan yhden talven, kun lupasin, etten syö karkkia ja karkkirahat saa laittaa sunnuntaina kolehtiin, ja iltarukouksessa lupasin muistaa kiittää hyvistä asioista. Vahingossa söin muutaman karkin ja muutamana iltana ehdin nukahtaa ennen iltarukousta, mutta muuten meni hyvin. Höh, voinhan mä tehdä nytkin niin, vaikka olenkin jo aikuinen. Juu, niin mä teen ja se alkaa huomenna. Mutta tänään on laskiaistiistai ja syön laskiaispullia ja lasken mäkeä. Ai niin ja hei kaikki oppilaat siellä. Tekin pääsette tänään laskemaan mäkeä. Jokainen jollain tunnilla. Ja tänään saa laskiaispullia jälkiruuaksi. Saat myös miettiä, onko jotain, mistä voit luopua tai miten voit pitää paremmin huolta omista ystävästä ja suhteesta Jumalaan. Hyvää laskiaistiistaita!”

Myöhemmin iltapäivällä opettaja sanoi opettajanhuoneessa, että aamulla oli ollut hänen elämänsä ensimmäinen päivänavaus, jonka päättyessä luokka oli huutanut: ”Jippii!” Ei siksi, että se loppui, vaan siksi, mitä siellä puhuttiin.

Sinä päivänä luokassa puhuttiin myös perinteistä. Erilaisista perinteistä. Toiset olivat perheiden itse keksimiä ja toiset liittyivät juhlapyyhiin. Jotkut perinteet taas tulivat uskonnon mukana. Kotiläksyksi annettiin tehtävä, joka piti tehdä vanhempien kanssa. Perheen tuli miettiä yhdessä perinteitään ja tehdä niistä lista. Koulussa niitä sitten tutkittaisiin yhdessä ja opittaisiin samalla toisten perinteistä. Ei hassumpaa. Sitä tekin voitte tehdä omassa luokassanne.

9. MIKSI MIKKELIIN?

– **T** taas mä menin halpaan, vaikka joka vuosi päätän muistaa, totesi Maija vaikeroiden.

– Halpaan, onko jossain halpaa? kysyi Jalla. – Mitä on tarjouksessa?

– Ei, kun se tarkoittaa, että mua vedettiin nenästä, vastasi Maija.

– Mitä? Kuka veti ja miksi? kysyi Jalla ihmeissään.

– Ei, kun ... anteeksi, mä käytin taas sanontoja, totesi Maija.

– Ei se haittaa. Ne kuulostavat hauskoilta, sanoi Jalla. – Mihin halpaan sä menit ja kuka veti siis sua nenästä?

– Mummo veti nenästä, eli huijasi, hyvällä kuitenkin, ja menin lupaamaan, että oon enkeli tänäkin vuonna, vastasi Maija.

– Anteeksi, mutta nyt en ihan ymmärrä. Siis voiko ihminen muuttua enkeliksi ihan noin vain vai oletko sä mennyt sekaisin? kysyi Jalla.

– Ei, siis en mä tarkoittanut oikeaa enkeliä tai siis tarkoitin toisaalta, mutta kun tää on sellainen ...

– Mikä sellainen? Sitä joko on tai ei ole enkeli, nauroi Jalla.

– Okei, mä siis lupasin mummolle, että kun niillä on Mikkelinpäivän kirkko, tulen kulkueeseen ja olen se enkeli, joka kantaa isoa kynttilää ja tekee kasvomaalauksia messun jälkeen, selitti Maija.

– Siis tekee mitä? Sä olet todellakin sekaisin. Enkeli, joka tekee kasvomaalauksia, totesi Jalla kummissaan.

– Ei, kun ensi sunnuntaina kirkossa vietetään Mikkelinpäivää. Se on enkeleiden ja lasten sunnuntai. Silloin mummon kirkossa, siis mummon seurakunnan kirkossa, on messu, niin kuin joka sunnuntai. Sen alussa on kulkue, jossa on enkeliksi pukeutuneita lapsia. Jokaisella on kynttilä, sellainen jossa on led-valo. Kulkueen johtajaksi tarvitaan joku vähän vanhempi, jolla voi olla ihan oikea kynttilä. Mä olen ollut muutamana vuonna ja lupasin mennä nytkin, kun mummo osasi taas kysyä sitä niin, etten tajunnut, mihin vastasin joo.

– Nyt mä ymmärsin. Mitä se kasvomaalaus sitten oli?

– Messun jälkeen järjestetään sellainen tapahtuma, johon on kutsuttu erityisesti päiväkerhojen ja päiväkotien lapsia ja siellä tehdään kaikkea sellaista, mistä tulee hyvä mieli mutta mikä ei maksa mitään, kertoi Maija.

– Esimerkiksi mitä? kysyi Jalla.

– Luetaan satuja, leikitään yhteisleikkejä, maalataan sellaista isoa maalausta, johon jokainen voi maalata oman osansa, leivotaan pipareita ja tehdään kasvomaalauksia ...

– Ja sä olet maalaamassa, koska olet loistava piirtäjä, sanoi Jalla.

– Joo. Mummo sanoo, että meidän ihmisten tehtävä on olla arkipäivän enkeleitä toisillemme hyvillä sanoilla ja teoilla. Se ei maksa mitään, ja näin me ollaan Jumalan työkavereita.

– Oho, totesi Jalla. Hienosti sanottu. Voisikohan sitä olla sellainen enkeli, vaikka ei kuuluisi kirkkoonkaan?

– Varmasti, miten niin? kysyi Maija.

– Ajattelin vaan, totesi Jalla. – Kuule, missä sun mummo asuu?

– Mikkelissä, miten niin? kysyi Maija.

– Onko sinne pitkä matka? kysyi Jalla.

– No ei, me lähdetään aamusta aikaisin ja tullaan illalla myöhään kotiin, miten niin?

– Pääsiskö mukaan? kysyi Jalla. – Olisi mukava nähdä sut enkelinä.

– Oota hetki, totesi Maija.

Jalla odotti hetken ja toisenkin. Maija hymyili ja totesi, että tervetuloa, jos saat sun vanhemmilta luvan. Oota hetki, totesi Jalla. Maija odotti hetken ja toisenkin. Jalla hymyili ja totesi, että pääsee mukaan. Onneksi oli puhelimet ja WhatsApp.

10. YHDESSÄ

Sinä aamuna luonto oli vapautunut lumesta tai ainakin näkyvästä sellaisesta. Talven jäljiltä hiekka rapisi vielä kenkien alla kävelytiellä. Mai Mai ja Maija kävelivät koulusta kotiin. Aurinko oli jo korkealla ja lämmitti mukavasti. Teki mieli avata takin vetoketju, mutta toisaalta kuului korvissa äidin ääni, että maa hohkaa vielä kylmää.

– Yök, että mä inhoon, totesi Maija.

– Mitä? kysyi Mai Mai.

– Mä inhoon, sanoi Maija uudestaan.

– Joo, mutta mitä? totesi Mai Mai.

– Kevättä, vastasi Maija.

– Miksi? kysyi Mai Mai.

– No, kun kaikki roskat ja liat tulee lumen alta näkyviin. Se on musta tosi rumaa ja kestää vielä viikon tai kaksi ennen kuin ruoho alkaa vihertää. Ja sitten vielä aurinko paistaa niin korkealta ja kirkkaasti, että se jotenkin paljastaa kaiken. Yök, sanoi Maija painokkaasti.

– Kuule, sanoi Mai Mai.

– Mitä? kysyi Maija.

– Ei, kun kuuntele, tai siis mä kuuntelin eilen, kun mun äiti ja naapurin Elli jutteli keskenään.

– Miksi? kysyi Maija ihmeissään.

– Siis mitä miksi?

– Miksi sä kuuntelit aikuisten juttuja? kysyi Maija.

– No siksi, että luin olohuoneessa ja ne puhu niin lujaa keittiössä, ettei sitä voinut olla kuulematta. Elli sanoi, että se on kyllästynyt siihen, että ihmiset vaan valittaa mutta eivät tee mitään.

– Anteeksi, että sanoin, totesi Maija vähän loukkaantuneena.

– Ei, kun en mä nyt tarkoita sua. Se Elli sanoi, että kun joku asia harmittaa meitä, meidän pitäisi sen harmittamisen lisäksi myös miettiä, voidaanko me muuttaa sitä asiaa jotenkin. En mäkään tykkää noista roskista, mutta voitaisiko me tehdä niille jotain? selitti Mai Mai.

– Voi että sä olet sitten viisas. Just noin. Nyt mä tiedän, sanoi Maija ja pyrähti juoksuun. – Tuu, mennään meidän ulkovarastoon! huusi Maija ja kiristi tahtia.

Niin tytöt juoksivat peräkanaa kohti Maijan kotia, jonne ei ollut enää pitkä matka. Maija haki sisältä varaston avaimen ja eikä aikakaan, kun heillä oli tarvittavat tykötärpeet mukana. Molemmilla oli muovipussi kädessä ja toisessa kädessä roskanpoimija, oikein sellainen hieno. Niitä oli Maijan talon ulkovarastossa enemmänkin, sillä ne kuuluivat urheiluseuralle, joka puhdisti talkootyönä tienvarsia, ja seuran puheenjohtaja asui samassa talossa Maijan perheen kanssa.

Juuri silloin Maijan äiti ajoi pyörällään pihaan. Molemmissa pyöränsarvissa heiluivat ämpärit. Hän ihmetteli tyttöjen varustusta ja sai kuulla heiltä, kuinka heitä harmitti roskat, jotka tulivat talven jälkeen lumen alta esiin. Aluksi äiti ei saanut sanaa ulos suustaan. Sitten hänen silmiinsä nousivat vedet. Ääni karheana hän sai vihdoinkin sanottua hämmentyneille tytöille sen, mitä ajatteli:

– Olen niin ylpeä teistä. Juuri tänään mietin aamulla töihin ajaessani kahta tehtävää, jotka Jumala on meille antanut. Kuinka me ihmiset olemme hoitaneet toisen meille annetun tehtävän kyllä, mutta se toinen unohtuu ihan liian usein. Ja siksi minä hain nämä ämpäritkin, että voisin tehdä sitä toista tehtävää.

– Mitä sinä tarkoitat? Nyt en ymmärtänyt, sanoi Mai Mai.

– Katsos, meille ihmisille on annettu Raamatussa kaksi tehtävää suhteessa luontoon. Meidän tulee viljellä ja varjella. Viljellä me kyllä osaamme ja käyttää luontoa hyväksemme, mutta se varjeleminen eli huolen-

pitäminen kyllä unohtuu usein. Siksi minulla on nämä ämpärit. Toiseen minä laitan kartonkipakkaukset ja toiseen muovit. Lasille ja metallille meillä onkin jo omat ämpärit. Se on minun hommani ja teillä on omanne, kun lähette keräämään roskaa. Pienestä se lähtee, ja sitten kun siitä tulee tapa, voi miettiä, mitä uutta voi tehdä. Minä menen nyt tekemään lettutaikinaa. Tulkaa letuille, kun homma on hoidettu, sopiiko? kysyi äiti.

Voit vain arvata, sopiko. Tyytyväisinä tytöt lähtivät keruureissulle. Hetken kuluttua porukka kasvoi, kun mukaan tulivat myös Madu ja Jalla. Yhdessä he olivat enemmän. Yhdessä he saivat enemmän aikaan. Yhdessä oli mukavampi tehdä. Yhteinen oli tämä maailma ja yhteinen myös vastuu sen huolenpidosta. Niin ja yhdessä kun jaettiin lettupino, nekin tuntuivat maistuvan vielä paremmilta kuin yleensä.

11. RETKELLÄ

— **N**yt tehdään parijono. Ota itsellesi mieluinen pari, jonka kanssa voit kävellä rinnakkain ja sitten vain parit peräkanaa, selitti opettaja.

Kuhinaa ja puhinaa. Vaihtoja ja kyselyitä. Pian jono oli kuitenkin valmis, sillä oli sitä harjoiteltu niin monta kertaa. Marssiminen kohti keskustaa ja kirkkoa alkoi. Kirkon remontti oli valmistunut, ja seurakunnasta oli tullut kutsu, jossa kerrottiin kirkon olevan auki viikon ajan. Sinne sai mennä tutustumaan ihan itsenäisesti tai sai tilata opastuksen. Opas odottaisi kirkolla. Jalla mietti matkalla, että jos opas kertoisi paljon historiaa ja vuosilukuja, miten hän pysyisi mukana. Vaikka hän osasi jo hyvin suomea, historia oli ollut hänelle aina vaikeaa.

Kirkko näkyi jo. Se oli rakennettu mäen päälle ja näkyi kauas. Niin oli monessa muussakin paikassa. Se oli punatiilinen ja siinä oli risti katolla. Ovet olivat auki, ja ovelta seisoi nuori mies.

– Tervetuloa. Mun nimi on Aapo, ja mä olen teidän opas tänään. Mukava kun tulitte. Meillä on tunti aikaa tutustua tähän kirkkoon. Ajattelin, että teitä ei ehkä kiinnosta niinkään vuosiluvut, mutta ehkä enemmän se, mitä täällä kirkossa on. Aloitetaan täältä ulkoa. Montakos teitä on? Minun laskujeni mukaan 19. Tehdään neljä neljän hengen ryhmää ja yksi kolmen hengen ryhmä. Saatteko muodostettu ne itse? kysyi Aapo.

Saivathan he, sillä heillä oli ryhmät valmiina. Pian he olivat jo työn touhussa. Tunti meni nopeasti, ja kotimatalla kuului parijonosta iloinen rupattelu.

Koulussa käytiin vielä vierailua läpi. Opettaja kysyi, mitä oli jäänyt erityisesti mieleen.

Jalla sanoi, että se ensimmäinen tehtävä, kun oli kierretty kirkkoa ja laskettu sekä ikkunoita että ristejä. Erityisesti se, että niitä oli myös paikoissa, joita he eivät olleet huomanneet, kuten ovenkahvassa. Sekä se, että eri uskonnoilla oli omat merkkinsä. Ortodokseilla oli se risti, missä oli poikkipuu, moskeijassa oli puolikuu ja synagogassa tähti. Varmasti oli myös muita, mutta juuri nyt Jalla ei muistanut niitä.

Maija totesi, että oli ollut mukava mitata kirkkoa käsi kädessä. Kuinka monta ihmistä oli keskikäytävä ja kuinka monta poikkikäytävä. Montako jalanmittaa oli alttarikaari ja kuinka monta porrasta oli saarnatuoliin ja urkuparvelle.

Madu tykkäsi siitä, että sai etsiä kirkosta oman paikan ja siellä sai olla hetken ihan hiljaa. Kuunnella ja katsella ympärilleen. Hän ei kyllä nähnyt mitään, koska oli mennyt penkin alle makaamaan. Siellä oli tuntuun aivan siltä, kuin olisi ollut turvassa.

Mai Mai taas piti siitä, että nyt hän ymmärsi, mitä tarkoittivat monet sellaiset sanat, joita hän oli kuullut muttei ollut tiennyt, mitä ne tarkoittavat. Sakasti oli se huone, joka oli usein kirkossa alttarin takana ja jossa papit, kanttorit ja muut valmistautuivat tilaisuuksiin, joita kirkossa pidettiin. Suntio oli se, joka hoiti kaikki valmistelut aina ennen tilaisuuksia, laittoi esimerkiksi liinat alttarille ja virsinumerot tauluihin.

Pate huokaisi ja sanoi, että hänelle oli ollut yllätys se, että siellä oli niin mukavaa. Aapo oli kertonut monta hyvää tarinaa, ja niiden avulla oli jäänyt monia asioita mieleen. Erityisesti se, että ennen sähköjä kirkossa oli ollut valona vain kynttilöitä ja siellä oli ollut uuneja, joilla lämmitettiin. Sen hän olisi halunnut nähdä.

Tunnin päätteeksi opettaja totesi:

– Olen erityisen ylpeä teistä. Te osallistuitte, kuuntelitte, kyselitte, toimitte yhdessä. Oli varmasti monta uutta asiaa. Oli varmasti monta asiaa, jotka eivät ehkä kiinnostaneet, mutta te annoitte toisillenne mahdollisuuden kuunnella juuri hänelle tärkeitä asioita. Toisen ihmisen ja heidän ajatustensa kunnioittaminen on juuri tätä. Tilan antamista toiselle. Hyvä. Tästä on hyvä jatkaa.

Kello soi. Luokka lähti tyytyväisenä kotiin. Oli hyvä olo. Oli ollut hyvä päivä.

12. HUTKIMISIA JA TUTKIMISIA?

Käytävässä oli tavallista isompi hälinä ja sen keskeltä kuului vihainen ääni, joka kasvoi kasvamistaan.

– Mä olen aivan varma siitä, että se olit sinä! Kuka muu se olisi voinut olla. Sulla on se ihme savi-työkerho koululla eikä siellä käy muita meidän luokasta. Sä olet voinut hyvin hiipiä meidän luokkaan ja ottaa sen. Mä näin kuinka sä katsoit sitä viime viikolla kateellisen näköisenä. Eikä sun vanhemmilla varmaan ole rahaa ostaa sellaista sulle. Sä olet just tollanen kateellinen varas. Anna se mulle heti takaisin. Se on ostettu Dubaista meidän lomalla ja se on tosi kallis, huusi Amelii.

– En mä ole tehnyt mitään, sanoi Mai Mai. Miksi mä veisin sun korus? On se hieno, mutta en mä silti varastaisi ikinä.

– Älä selitä, anna se vain takaisin. Nyt kaikki saa tietää, mitä sä olet tehnyt, jatkoi Amelii.

– Mistä sä tiedät, että se oli Mai Mai? Näitkö sä sen? Onko joku muu nähnyt? Ei ketään voi syyttää, jos ei ole varma asiasta, sanoi Madu.

– Mutku ... aloitti Amelii.

– Mikä mutku? kysyi opettaja. – Mikä ihmeen meteli täällä oikein on? Nyt luokkaan siitä koko konk-karonkka. Selvitetään siellä, mistä tässä on oikein kysymys.

Luokka mateli sisään ja kaikki istuivat omille paikoilleen. Hiljaisuus laskeutui luokkaan. Opettaja istui pöydän reunalle ja katsoi luokkaansa ihmeissään.

– No niin, nyt kun ollaan vähän rauhoitettu, niin kertokaapas minulle, mikä äskeisen metelin oikein aiheutti.

Luokka oli edelleen ihan hiljaa. Hiljaisuutta kesti hetken ja toisen. Opettaja odotti rauhassa, kunnes Jalla avasi suunsa.

– Amelii on hukannut korunsa, jonka on saanut lahjaksi Dubaista. Hän sanoi, että se on varastettu ja että Mai Mai olisi varastanut sen, vaikkei ole nähnyt mitään, selitti Jalla.

– Jaahas, sanoi opettaja. Nyt kuulostaa siltä, että on taidettu vähän hutkia, ilman että on tutkittu.

– Mitä? kysyi Madu. – Mitä tuo tarkoittaa?

– Sitä, että ensin on syytetty, vaikkei asiaa ole tutkittu. Pitäisi tehdä toisinpäin. Ensin tutkitaan ja sitten, jos on syytä, toimitaan. Ei ketään saa syyttää ilman syytä. Sinä olet siis hukannut korusi, Amelii?

– Joo, mä luulen, että se jäi eilen pulpettiin, kun otin sen liikuntatunniksi pois. Mä huomasin sen aamulla kotona, kun lähdin. Ja Mai Mai käy sitä savytyökurssia ja on voinut ...

– Hetkinen, hetkinen. Oletko sinä nähnyt jonkun pulpettisi lähellä? kysyi opettaja.

– En, mutta ...

– Ei mitään muttia. Avaapas se pulpettisi kansi ja katso ensin uudestaan sieltä.

Amelii tutki pulpettinsa tarkasti eikä sieltä löytynyt mitään. Juuri kun hän oli voitonriemuisena sanomassa sen opettajalle, oveen koputettiin. Opettaja pyysi tulijaa tulemaan sisään. Ovelta kurkisti Ameliin isä.

– Anteeksi, että häiritsen, mutta ajattelin tuoda tämän heti, ettei Amelii luule, että se on hukkunut.

Isän kädessä oli pitkä kultainen ketju, jossa oli kaunis sydän. Sen nähdessään Amelii punastui.

– Löysin tämän, kun olin viemässä autoa pesuun ja laitoin antennin takapenkille. Ole hyvä. Tarkistin lukonkin, se on ihan kunnossa, joten olet varmasti laittanut sen huonosti kiinni. No, niin, anteeksi, että häiritsin ja mukavaa koulupäivää teille kaikille, sanoi isä ja hävisi saman tien ovesta ulos.

Nyt luokassa oli haudanhiljaista. Katseet kääntyivät Ameliihin. Amelii seisoi pulpettinsa vieressä koru kädessä. Kyyneleet valuivat pitkin hänen poskiaa. Hän käveli Mai Main luo.

– Anteeksi. Anteeksi, että hutkin, ennen kuin tutkin. Lupaam muistaa ensi kerralla.

– Saat, sanoi Mai Mai. Vahinkoja sattuu. Hyvä, että selvisi.

– Niin, jatkoi opettaja. – Eiköhän tämä ollut tässä. Opimme tästä tilanteesta kaikki, ihan jokainen. Ja parasta on se, että sinä itse Amelii pyysit anteeksi. Se on sana, joka on niin vaikea sanoa, mutta myös niin tärkeä. Vaikea sanoa ja hyvä kuulla. Muistakaa se. Ja kiitos Madu, kun puolustit Mai Maita. Kuulin sen kyllä. Juuri niin pitää toimia. Puolustaa toista, silloin kun sitä tarvitaan. Hassua, että juuri tänään meidän piti uskonnon tunnilla puhua siitä, miten Jeesus antoi esimerkin meille siitä, miten meidän tulee puolustaa heikompaa. Madu, sinä annoit hienon esimerkin siitä juuri äsken. Hieno juttu. Eiköhän meidän päivänavauksemme ollut tänään tässä. Aamen.

13. KOLME VIISASTA MIESTÄ

Opettaja astui luokkaan. Hänellä oli sylissään kartonkia ja saksia sekä iso kippo täynnä värikyniä. Luokka hiljeni, sillä sinä aamuna piti ensimmäisellä tunnilla olla historiaa, ja nuo välineet kertoivat, ettei tunnista tulisi ihan tavallinen.

Opettaja jakoi jokaiselle palan kartonkia ja sakset. Värikyniä sai hakea sitten, kun tiesi, mitä kartongista tekisi. Opettaja jakoi myös kaikille lapun, johon piti kirjoittaa oma nimi. Kun nimet oli kirjoitettu, opettaja keräsi ne koriin, josta jokainen sai nostaa itselleen yhden lapun. Ensimmäisenä piti tarkistaa, ettei se ollut oma. Sen jälkeen piti miettiä siitä oppilaasta, jonka nimi lapussa oli, jokin mukava asia. Tämän jälkeen kartongista sai tehdä haluamansa mallisen ja siihen piti kirjoittaa oppilaan nimi ja mukava asia.

Pian luokka olikin jo täydessä työntouhussa. Tärkeää oli tehdä työ niin, etteivät muut nähneet sitä. Siksi työtä sai tehdä muuallakin kuin vain työpöydän ääressä. Madu oli mennyt opettajan pöydän alle, Mai Mai istui oven vieressä. Jalla käytti ikkunalautaa työpöytänsä ja Maija istui omalla paikallaan, kun kaikki muut hänen ryhmästään olivat muualla. Harvoin oli luokassa niin rauhallista. Tehtävä tuntui mukavalta ja sitä oli hauska tehdä. Vähän toisenlainen aamu.

Opettajalla oli pöydällään linnunpönttö. Se oli ollut siinä pitkään, ja sitä käytettiin milloin mihinkin. Nyt valmiit kartonginpalat pudotettiin sen reiästä sisään. Kun kaikki olivat vieneet työnsä sinne, opettaja avasi sen pohjan ja otti tuotokset sieltä koriin, jossa nimilaput olivat olleet. He istuivat luokan takana oleville tyyneille. Opettaja jakoi tuotokset niille, joille ne oli nimetty. Hymyjä nousi huulille, joku meni vähän hämilleen. Kun jokainen oli saanut omansa, opettaja pyysi heitä kertomaan, mitä omassa lapussa luki. Sen jälkeen luokka sai vielä lisätä siihen asioita, jos halusi.

– Mulla lukee, että reilu, sanoi Jalla.

– Niin sä oletkin, totesi siihen Pate. Sä olet reilu kaikille, vaikka monet ovat sulle tosi ilkeitä, kun olet tullut muualta. Mäkin oli aluksi. Anteeksi, pyysi Pate.

– Saat, sanoi Jalla hymyillen. Mitä sulla lukee?

– Mulla lukee, että rohkea. Hassua, totesi Pate.

– Mä kirjoitin sen, lipsahti Maijalta.

– Miksi?

– No, siksi, että vaikka sä olet joskus tosi törppö, sä uskallat pyytää anteeksi. Mulla lukee lahjakas, mutta tässä ei lue, että missä.

– Monessa, totesi Erkki. Mä kirjoitin sen. Sä olet vähän kuin ne viisaat miehet.

– Mitkä? kysyi Maija.

– Ne viisaat miehet, jotka kävivät katsomassa Jeesus-lastaa siellä tallissa silloin jouluna. Ne matkustivat pitkän matkan, kun se oli niistä tärkeää. Kun sulle joku asia on tärkeä, niin sä teet sen eteen vaikka mitä, että se onnistuu.

– Kiitos, sanoi Maija hiljaa.

Positiiviset asiat jatkuivat ja hyvä mieli. Kun viimeinenkin oli saanut sanoa omansa, opettaja halusi vielä sanoa jotain.

– Niinpä, totesi opettaja, ennen kuin jatketaan tuntia, niin minun täytyy sanoa, että kaikki mitä nyt on sanottu, on totta. Hienoja asioita teistä kaikista. Tätä meidän pitää jatkaa. Sanoa toisillemme hyviä asioita. Ja erityisen iloinen olen siitä, että meidän luokka, joka koostuu oppilaista, jotka ovat tulleet eri puolilta maailmaa, on löytänyt yhteishengen. Erkki sanoi hienosti niistä viisaista miehistä. He tekivät pitkän matkan tärkeän asian takia. Me olemme myös sellaisella matkalla. Kun me teemme sitä yhdessä, pääsemme perille. Meitä kaikkia tarvitaan, että tässä luokassa olisi hyvä olla. Tästä on hyvä jatkaa.

Niin jatkettiin. Väillä oli haasteita, mutta se hetki kantoi, ja tasaisin välein he palasivat siihen ja kerran kuussa he pitivät positiivisuustunnon. Ei hassumpaa. Siinä taitaa olla esimerkkiä ihan meille kaikille.

14. KUULOLLA

Maija ja Mai Mai olivat matkalla Maijalle. Matka kulki hautausmaan ohi. Yhtäkkiä Maija tarttui Mai Main käteen.

– Mistä toi kuuluu? kysyi Maija.

– Mikä? kysyi Mai Mai.

– Toi musiikki, vastasi Maija.

– No nyt mäkin kuulen. Se tulee tuolta aidalta. Kukahan siellä on?

Tytöt hiipivät lähemmäs aitaa ja huomasivat siellä istuvan tytön, joka kuunteli musiikkia puhelimestaan. He menivät lähemmäs ja juuri, kun he tulivat tytön viereen, tämä huomasi heidät.

– Hui kamala! kiljaisi tyttö.

– Älä pelkää, totesi Maija. Ei me tahdota sulle mitään pahaa. Mä oon Maija ja toi on Mai Mai. Me tultiin vaan kysymään, että mitä sä kuuntelet?

– Musiikkia. Ettekä te näytä pahoilta tai en mä siis sitä tarkoittanut, vaan mä vain säikähdin, kun olin niin omissa ajatuksissani. Mä olen Eleonoora.

– Ihana nimi. Mitä musiikkia? Mä en ole koskaan kuullut mitään tuollaista, sanoi Mai Mai.

– Et varmaankaan, kun tää on syyrialaista. Tää on mun kaverin tekemä laulu, totesi Eleonoora.

– Miksi sä istut täällä pimeässä yksin? kysyi Maija.

– Mä halusin miettiä asioita rauhassa, ilman, että kukaan häiritsee.

– No siihen sä löysit kyllä hyvän paikan, totesi Maija. Täällä on yleensä aina hiljaista, paitsi että nyt me tultiin häiritsemään sua.

– Ei se haittaa. Kiva kun tulitte juttelemaan. Monet arastelevat mua, sanoi Eleonoora.

– Miksi? kysyi Mai Mai ihmeissään.

– No, kun mä en ole täältä ja olen kuitenkin. Monet luulee, etten mä osaa suomea, ja siksi ne ei tule juttelemaan. Mä olen syntynyt täällä ja mulla on suomalainen isä. Se tapasi äidin, kun äiti oli opiskelemassa täällä, ja ne meni naimisiin. Äidin suku on Syyriassa, ja nyt mulla on huoli niistä. Siitä toi laulukin kertoo.

– Siis mistä? kysyi Maija.

– Siitä, että kun ei oikein tiedä, minne kuuluu, tai kun on kaksi kotia ja kaksi erilaista kulttuuria. Ne ovat erilaisia, ja ne molemmat asuvat sun sisällä. Se on joskus aika hämmäntävää. Ja kuinka pelottaa, kun kuulee uutisia sieltä, missä asuu sulle tärkeitä ihmisiä, etkä voi oikein tehdä mitään ja haluaisi silti. On hätä niiden puolesta.

– Ymmärrän ja en ymmärrä, sanoi Maija.

– Mä taidan ymmärtää, totesi Mai Mai. Mut on adoptoitu, ja toi kuulostaa tutulta.

– Mäkin ymmärrän, että toi on varmasti vaikeaa. Mutta mä voi tietää miltä se tuntuu, kun ei mun elämässä ole ollut mitään tollasta.

– Mutta tästä se voisi alkaa, sanoi Eleonoora.

– Mikä? kysyi Maija.

– Ymmärtäminen, sillä se alkaa siitä, että on valmis avaamaan omat korvat ja kuuntelemaan sekä juttelemaan asioista. Ottamaan selvää ja kuuntelemaan niitä ihmisiä, joita asiat koskettavat.

– Oota hetki, mä kaivan pipon laukusta, sanoi Maija. – Ota säkin sun omas, Mai Mai.

– Miksi? kysyi Mai Mai.

– Muuten meidän peput jäätyy, totesi Maija ja laittoi pipon aidalle ja istui sen päälle. – Mä oon valmis. Kerro meille.

Ja niin aidalla istui kolme tyttöä. Yksi kertoi ja kaksi muuta kyselivät aina välillä. Puheensorina kuulosti kotoisalta ja välillä se muuttui nauruksi. Siinä oli koko elämäkirjo.

15. HELMIÄ

Sinä aamuna istuttiin koulun aidalla, niin kuin monena muunakin aamuna. Kevätjuhla alkoi lähestyä, ja tuntui ihan siltä, kuin toinen jalka olisi ollut jo kesälomalla. Juteltiin siitä kaikesta, mitä aiottiin tehdä lomalla. Ei mitään kummallista, mutta yhdessä. Käytäisiin pyöräilemässä ja heittämässä frisbeetä. Nukuttaisiin pitkään ja lainattaisiin kirjastosta vanhoja leffoja ja katseltaisiin niitä. Pelattaisiin jalkapalloa ja jos saataisiin rahaa, ostettaisiin kimpassa litra jäätelöä ja syötäisiin lusikoilla suoraan paketista. Ideoita sinkoili ilmaan.

– Arvatkaa, mikä tässä on ihan helmee? kysyi Maija.

– No mikä? sanoi Madu.

– Se, että näihin juttuihin ei juuri tarvita rahaa. Sitä mulla ei varmaan tänä kesänä paljon ole, ellen saa synttärilahjaksi vähän, sanoi Maija vähän nolona.

– Tiedän, totesi Madu, ei mekään rahassa kieritä. Laitetaan kolikot yhteen ja tehdään yhdessä. Sitä paitsi on tosi paljon kaikkea kivaa, mihin ei tarvita rahaa.

– Totta, sitä pitää vaan osata katsoa ympärilleen ja etsiä, totesi Jalla.

– Tuli muuten tosta helmestä mieleen, että ei sitten mennyt eilen ihan putkeen kotona, sanoi Mai Mai.

– Mikä? kysyi Jalla.

– Mä sain uuden mekon tai se on siis mun serkun vanha, mutta se on käyttänyt sitä vain kerran. Mä kokeilin sitä ja tajusin, että äidillä on yksi tosi vanha helminauha, jotka sopii siihen täydellisesti. Ne on myös äidille tärkeät helmet ja siksi mä en ole koskaan saanut lainata niitä. Koska äiti ei ollut kotona, niin..

– Anna mä arvaan, totesi Madu, sä lainasit niitä salaa ja sitten ...

– Mä tiedän, ne meni rikki! kiljaisi Jalla.

– Ja sä piilotit ne äidiltäsi, sanoi Maija.

– Mistä te voitte tietää ton, vaikka kukaan ei nähnyt ja mä en kertonut kellekään? sanoi Mai Mai hämentyneenä.

– Koska jokaiselle käy joskus niin, sanoi Maija.

– Mutta sitä te ette tienneet, että mä jäin kiinni. Aamulla kylläkin. Enkä mä nukkunut koko yönä kunnolla. Aamupalalla äiti kysyi, oliko mulla jotain kerrottavaa ja mä arvasin heti, että äiti tiesi.

– Saitko sä kotiarestia? kysyi Jalla.

– En, mä sain kummallisen tehtävän, sen lisäksi, että mun pitää korjata nauha, selitti Mai Mai.

– Tehtävän? kysyi Madu.

– Niin, mun pitää miettiä niin monta ihmistä, kuin nauhassa on helmiä, ja niiden pitää olla sellaisia, jotka ovat tehneet mulle hyvää, sanoi Mai Mai.

– Miksi? kysyi Maija. – Aika hassua.

– Niin, meidän äiti sanoi, että me ollaan kiitollisia liian harvoin eikä huomata sitä, että monet ihmiset tekevät meille hyvää. Äidille ne helmet ovat tärkeät siksi, että kun äiti teki niitä, se mietti jokaiseen helmeen jonkun tärkeän ihmisen elämästään. Siksi ne on erilaisia ja siksi, että äiti sanoi niiden muistuttavan siitä, että jokainen meistä on Jumalan luoma ja arvokas. Mä kysyin vielä äidiltä, että miksi siinä nauhassa oli neljä puukynällä väritettyä helmeä, iso kultainen, sitten punainen, valkoinen ja musta. Ja äiti selitti, että siinä oli sen usko. Jumala helmi oli kultainen. Punainen tarkoitti, että on Jumalalle rakas, valkoinen muistutti Jeesuksesta ja musta siksi, että se muistutti Jeesuksen kuolemasta ristillä.

– Oho, sanoi Jalla. – Eka kerta kun mä kuulen, että kun joku rikkoo jotain, niin se joutuu miettimään hyviä asioita.

– Niin, mutta tiedättekö, että se toimi. Mä aloitin heti aamusta ja kun olin laittanut teidät siihen helminauhaan, niin tuli hyvä olo ja sellainen, että enpä toista kertaa tee tuollaista ilman lupaa. Vaikka äiti on joskus ärsyttävä, niin on se myös ihana, totesi Mai Mai.

Kellot soivat ja jengi lähti kohti ulko-ovea. Erityisen hyvä mieli oli Jallalla, Maijalla ja Madulla, sillä se, että oli helmi, ei kuulostanut ollenkaan hassummalta.

16. MEHUKESTIT

Sinä päivänä syksyn ruska antoi periksi. Edellisenä yönä myllertänyt tuuli oli antanut lehtisateelle hyvän alun, ja nyt se jatkui mutta hitaammalla tahdilla. Maija ja Mai Mai löntystivät kotiin. Niin, todellakin löntystivät, sillä viimeisen tunnin pesäpallopele oli vienyt heiltä viimeisetkin voimat.

- Nyt kelpaisi mehu ja piparit, tuumasi Maija.
- Niinpä, saisi vähän energiaa, jatkoi Mai Mai.
- Tervetuloa kesteihin, kuului pusikosta, tien laidasta.
- Apua! kiljaisi Maija.
- Juu, kyllä, sekin kelpaisi, jatkoi ääni.
- Mitä ihmettä? kuiskasi Mai Mai.
- Ei, ei ole ihmettä, minä täällä vaan, Mäkelän mummo. Ette näe, kun tuo puska on tuossa välissä, mutta

tulkaa portista.

Tytöt katsoivat toisiaan ihmeissään ja kuulivat juoksuaskelia takanaan. Sieltä tulivat Pate, Madu ja Jalla. Kun pojat huomasivat tyttöjen avaavan porttia, he pysähtyivät.

- Mihin te olette menossa? kysyi Pate.
- Mäkelän mummolle. Se oli tuolla puskassa ja me säikähdettiin sitä, aloitti Maija.
- Täh? Pelotteliko Mäkelän mummo teitä tuolla puskassa? kysyi Jalla.
- Ei, kun me luultiin niin, kun me ei nähty sitä, selitti Mai Mai. – Sitten se pyysi meitä käymään. Tulkaa tekin.

Portti kävi, ja pian koko joukko oli Mäkelän mummon puutarhassa. Lehdet olivat maassa kuin kaunis matto. Mummon perkolassa oli pöydällä kannullinen mehua, ja mummo tuli juuri ovesta muovimukien pino toisessa kädessä ja kaurapiparilautanen toisessa kädessä.

– Siinähan te olette. Ai, teitä olikin noin monta. Minäpä haen muutaman mukin lisää, kyllä tästä riittää kaikille. Tervetuloa vaan.

Mummo hävisi ovesta takaisin sisään ja tuli mukit kädessä takaisin. Kohta jokaisella oli mukillinen mehua kädessä ja toisessa herkullisen näköinen iso kaurakeksi.

- Saanko kysyä? sanoi Jalla.
- Toki, totesi mummo.
- Miksi sinä olet niin ystävällinen, että tarjoat ihan vieraille mehua ja keksejä, jotka sinä olet vielä tehnyt itse?
- Hyvä kysymys. Minä haluan laittaa hyvän kiertämään, vastasi mummo.
- Minkä hyvän? kysyi Madu.

– Silloin kun minä olin ihan pieni, jouduin lähtemään omasta kodistani äidin ja veljen kanssa pois, koska oli sota. Me matkustimme junalla toiselle puolelle tätä maata. Me emme tunteneet ketään, ja silti niin monet auttoivat meitä. Saimme kodin ja sinne tarvittavat tavarat. Äidille löytyi töitä, ja niin meidän elämämme alkoi pikkuhiljaa uudelleen. Oli myös ihmisiä, jotka eivät pitäneet meistä, ja saimme kuulla paljon ikäviä kommentteja, selitti mummo.

- Minä tiedän, miltä se tuntuu, sanoi Madu.
- Ja minä, jatkoi Jalla.
- Ja minä, sanoi Mai Mai hiljaa.

– Uskon sen. Eikä se ole mukavaa. Jokaisella meillä on vapaus valita, miten kohtelemme lähellä olevia ihmisiä. Minä päätin kohdella hyvin, sillä kun minua kohdeltiin hyvin, se myös tuntui hyvältä. Olen tutustunut elämäni aikana hienoihin ihmisiin ja saanut apua monelta taholta. Ja kun minä olen sellainen kirkkomummo...

- Mikä? kysyi Maija.

– Sellainen kirkko-mummo. Tykkään käydä kirkossa sunnuntaisin ja siellä olen oppinut monta asiaa. Jeesus antoi omalla toiminnallaan meille esimerkin siitä, miten meidän on huolehdittava toisistamme, niistäkin, joista emme pidä tai joita emme ymmärrä.

– Niin, koska silloin kun puhuu, oppii, eikä vain kuvittele, mitä toinen ajattelee, tuumasi Maija.

– Juuri niin, sanoi mummo.

– Kuule, sanoi Jalla, onko sulla enemmän haravia, kuin vain tuo yksi?

– On, miten niin?

– Me voitais vähän auttaa sua, sanoi Jalla.

Kaikkien mielestä se oli hyvä juttu. Pian puutarhasta kuului harvan viuhinaa, kottikärryjen kolinaa, lehtikasan lepatusta ja rupattelun ääniä. Ilmassa oli hyvää mieltä. Kuinka vähän siihen tarvittiinkaan, mehukestit ja halu auttaa.

17. ESITELMÄ

Sinä aamuna oli perhoseja liikenteessä. Ei ilmassa vaan vatsassa. Mai Mai ja Maija istuivat luokassa ja puuhailivat jännittyneinä. Heillä oli edessään esitelmä. Kaikki oli kirjoitettu ylös, ja tytöt harjoittelivat vielä, ennen kuin tunti alkaisi.

– Kuule, mitäs jos ei luettais paperista? sanoi Maija.

– Mitä sitten? kysyi Mai Mai.

– No, kerrotais vain. Äiti sanoi eilen, että kertomista on mukavampi kuunnella kuin paperista luettua, selitti Maija.

– Niin, mutta kun mua jännittää, sanoi Mai Mai arasti.

– Niin muakin, mutta eihän kukaan tiedä, mitä me ollaan suunniteltu. Ei ne tiedä, jos se menee eri lailla, sanoi Maija.

– Totta, sanoi Mai Mai. Tehdään sitten niin.

Kello soi ja käytävästä kuului meteliä. Takit sujahtivat naulakkoon ja reppuja putoili maahan tai niitä vedettiin perässä. Pian hälinä siirtyi luokkaan ja lakkasi, kun opettaja tuli. Oli tyttöjen vuoro.

– Me mietittiin pitkään, että mistä me pidettäisiin tää esitelmä. Me mietittiin meidän luokkaa ja huomattiin, että me ollaan aika sekalainen sakki, aloitti Maija.

– Se oli meistä hyvä asia. Me voidaan oppia luokassa toisiltamme asioita, koska me tullaan erilaisista kulttuureista ja meillä on erilaiset perheet, jatkoi Mai Mai.

– Niin, parasta meissä on se, että jokainen meistä on erilainen ja samanlainen. Erilaisia me olemme ihmisinä, koska ei ole toista samanlaista. Samaa meissä on se, että me kaikki asumme Suomessa, ollaan samalla luokalla ja kaikki meistä on yhtä arvokkaita, olemme sitten mistä tahansa tulleet tänne, selitti Maija.

– Me haluttiin kertoa teille rakennuksista, sanoi Mai Mai, mutta ei mistä tahansa rakennuksista. Meidän luokassa on aika monta uskontoa edustettuina ja varmasti niitäkin, jotka eivät kuulu mihinkään kirkkoon.

– Niin ja me haluttiin kertoa teille meidän luokan uskontojen pyhistä rakennuksista ja juhlista. Meidän mummo sanoo, että jokaisella meillä on meille pyhiä asioita. Ne ovat sellaisia, mitä ei saa pilkata vaan mitä pitää kunnioittaa, vaikka ne olisivatkin erilaisia kuin itsellä, totesi Maija.

– Ja meistä tällä luokalla on juuri siksi hyvä olla, että täällä kunnioitusta kyllä löytyy melkein aina. Ja meidän äiti sanoi, että silloin kun tietää asioita, on myös helpompi ymmärtää, sanoi Mai Mai.

– Tää eka kuva on luterilaisesta kirkosta. Sen tunnistaa siitä, että siinä on risti katolla. Erityisesti kristin-usko käyttää ristiä merkinään. Tyhjä risti kertoo Jeesuksen ylösnousemuksesta ja taivaaseen astumisesta, kertoi Maija.

– Tää seuraava kuva on moskeijasta. Islamilaisuudessa käytetään usein symbolina kuunsirppiä ja tähteä, jatkoi Mai Mai.

– Tässä on taas synagoga, joka on juutalaisten temppeli ja siinä symbolina on tähti, selitti Maija.

– Hindulaisilla on temppeli. Tässä on kuva yhdestä sellaisesta. Niissä ei kuitenkaan ole yhtäläistä symbolia vaan jokainen temppeli on pyhitetty jollekin jumalalle, ja tämän kuvia on sitten temppelissä ja sen seinissä.

Luokassa oli hiljaista. Seuraavaksi tytöt jatkoivat kertomalla uskontojen juhlista ja niihin liittyvistä perinteistä. Jalla katseli ikkunasta aina välillä ulos. Tässä luokassa oli hyvä olla. Ei ollut kiirettä lähteä tai mennä mihinkään. Sai olla sitä, mitä oli. Elämän huippujuttuja.

18. AASI JA MOPO

Aurinko paistoi kirkkaan siniseltä taivaalta. Lumesta oli enää rippeet jäljellä. Perjantai ja kotimatka tuntuivat hyviltä. Koko viikonloppu edessä, ja opettaja oli palkinnut luokan hyvästä viikosta. Ei läksyjä. Sai siis oikeasti tehdä koko viikonlopun mitä huvitti. Jalla ja Madu talsivat pitkin kävelytietä. Edessä oli pieni silta, jonka alla meni joki tai oikeastaan se oli vain oja, joka oli vähän tavallista isompi. Sen rannat olivat täynnä pajukkoa. Nyt pajukosta kuului puhetta, ja pojat jäivät kuuntelemaan sitä. Hetken päästä he tunnistivat äänet. Nehän olivat Mai Mai ja Maija. Oli siellä kyllä joku muukin. Mitä ihmettä, ääni kuului Patelle. Mitä Pate teki risukossa tyttöjen kanssa?

– Haloo! Mitä te siellä pusassa teette? huusi Madu.

– Kerätään pajunkissoja! huusi Maija takaisin.

– Mitä te niillä teette? kysyi Jalla, kun näki Maijan, joka kurkkasi pusasta.

– Mennään sunnuntaina kirkkoon, mutta ensin nää täytyy koristella, selitti Mai Mai, joka tuli pajukosta pois sylissään nippu pajunoksia.

– Miksi te viette risuja kirkkoon? kysyi Jalla.

– Oota hetki, me tullaan sinne, niin ei tarvi huudella, totesi Maija.

Pian koko jengi istui sillankaiteella ja kuunteli, kun Maija selitti:

– Me käydään kirkossa aina palmusunnuntaina. Kun meillä ei ole täällä palmuja, me käytetään pajunkissoja.

– Mutta miksi te viette ne sinne kirkkoon ja miksi ne koristellaan? kysyi Jalla edelleen.

– Koska palmusunnuntaista alkaa pääsiäinen. Silloin Jeesus ratsasti sillä aasilla sinne Jerusalemiin pääsiäisjuhille ja ihmiset levitti maahan vaatteita ja palmuoksia, sanoi Mai Mai.

– Täh, onko tää se sama juttu kuin silloin joulun alla? totesi Jalla.

– Joo, on se, sanoi Maija.

– Ja mä sanoin silloin, että jos se Jeesus tulisi nyt, niin se varmaan ajaisi mopolla, sanoi Jalla hymyillen.

– Joo. Ja sitten kirkon jälkeen me lähdetään virpomaan niillä oksilla. Se on sellainen perinne. Me ollaan virvottu aina. Meidän mummo opetti sen meille. Meidän mummon suvussa on ortodokseja, ja se perinne on tullut sieltä. Niillä oksilla toivotetaan siunausta ja terveyttä ja karkotetaan pahoja asioita.

– Kun oksat on siunattu kirkossa, sen jälkeen me kuljetaan ovelta ovelle ja heilutetaan sitä oksaa ja sanotaan: ”Virvon, varvon, tuoreeks, terveeks, tulevaks vuodeks. Vitsa sulle, palkka mulle.” Toiset antaa sen palkan, joka on usein karkkia, heti, tai jossain päin sen saa vasta pääsiäissunnuntaina, sanoi Mai Mai.

– Meidän mummo sanoo, että virvonta on tehty Jeesuksen palmunlehvätervehdyksen muistoksi, sanoi Maija.

– Ohohoh, totesi Jalla. –Sä tiedät kyllä tosi paljon ja sulla on hyvä muisti, kun sä muistat ton kaiken.

– Niin, mutta jos on tehnyt samat asiat vuodesta toiseen ja niistä puhutaan silloin, niin kyllä ne jää mieleen, selitti Maija.

– Niitä sanotaan perinteiksi, totesi Madu. – Meidän isä sanoo, että ne on tosi tärkeitä.

– Totta, sanoi Maija.

Matka jatkui kohti kotia odottavissa tunnelmissa. Perinteet, tärkeä ja arvokas asia. Millaisia perinteitä sinulla on? Mistä ne ovat saaneet alkunsa? Mistä sinä pidät eniten?

19. HERKKUPÄIVÄ

Tiedoksi koko luokalle, että tämän viikon perjantaina pidetään luokassa nyyttarit.

– Ope, mitä se tarkoittaa? kysyi Madu.

– Hyvä kun kysyit, se tarkoittaa siis sitä, että pidetään herkkupäivä. Jokainen saa tuoda yhteiseen pöytään jotain herkkua, ja ne jaetaan sitten kaikkien kesken, selitti opettaja.

Sen jälkeen ei opettaja saanut hetkeen ääntään kuuluviin, sillä se oli ilouutinen, joka sai koko luokan hälisemään onnesta ja innostuksesta. Kun tilanne oli rauhoittunut, opettaja jatkoi vielä:

– Niin, nämä eivät ole sitten mitkään tavalliset nyyttarit, vaan näihin saa jokainen tuoda jotain sellaista herkkua, joka on omassa perheessä perinteistä. Se voi liittyä juhlapyyhiin tai vaikka siihen, että teillä on aina leivottu sellaista. Jos kysymys on leipomisesta, tehkää se joko itse tai vanhempien kanssa yhdessä. Olen laittanut viestin vanhemmillenne, joten he tietävät tästä myös. Miltäs kuulostaa?

Voit vain arvata, että vastustusta ei juurikaan ollut. Joku kyllä mietti, onnistuuko leipominen. Opettaja kuitenkin helpotti tilannetta ja sanoi, että jos on haasteita, niin ollaan yhteyksissä, kyllä joku ratkaisu löytyy. Ei tarvitse olla huolissaan.

Sillä viikolla juteltiin paljon perinteistä. Puhuttiin myös eri kulttuurien ja uskontojen juhlapäivistä. Mitä juhlittiin ja miksi. Opettaja kertoi, kuinka hän oli opiskeluaikanaan ollut harjoittelussa Nepalissa, juuri silloin kun vietettiin hindulaisten suurta juhlaa dashainia. Hän oli kuullut, kuinka lapset kertoivat tarkasti, miten he tekivät punaisen täplän ja miten se laitettiin otsaan siunauksen merkiksi. Kun opettaja oli sitten kysynyt, miksi niin tehtiin, kukaan ei ollut osannut vastata. Opettaja totesi, että silloin hän oli ymmärtänyt, että oli myös tärkeää tietää omista perinteistään, miksi niitä vietetään ja mihin ne liittyvät. Oppilaat saivatkin kotitehtäviksi ottaa selvää oman perheen perinteistä ja tehdä niistä lyhyt kertomus, jonka saisivat sitten kertoa koulussa muutaman viikon päästä.

Perjantaina oli nyyttarit. Pöytä notkui erilaisia herkkuja. Oli suolaisia ja makeita. Onneksi siihen käytettiin viimeinen tunti, sillä muuten ei kukaan olisi jaksanut syödä ruokalassa. Kotimatalla käytiin vielä vatsat pulleina keskustelua.

– Ei jäänyt halvaa kotiin vietäväksi, totesi Mufu.

– Ei kai, kun se oli ihan älyttömän hyvää niiden keksien kanssa, sanoi Mai Mai. Onko se teidän arkiherkku?

– Ei, niitä syödään kun on id-juhla, kertoi Madu. Musta ne suolaiset letut oli hyviä, hän jatkoi.

– Niin oli, me tehtiin ne äidin kanssa. Sen joku tuttu on juutalainen, ja ne on niiden herkkuja, kun ne viettää sitä hanukka-juhlaa. Meidän äiti ihastui niihin ja tekee niitä joskus sunnuntaisin.

– Mä tykkäsin niistä tähdistä, sanoi Jalla, koska niissä oli omppuhilloa.

– Niin, no jotain piti keksiä, sanoi Pate, kun me unohdettiin koko juttu ja eilen muistettiin ja sitten isä löysi pakastimesta torttutaikinaa, mutta luumuhilloa ei ollut, mutta äiti sanoi, että voihan niihin laittaa mitä hilloa vaan. Me maistettiin yhdet illalla ja todettiin yhdessä, että ensi jouluna me tehdäänkin joulutortut just näin. Mä kerroin siitä mummulle, kun se sattui soittamaan just, kun oltiin leivottu. Mummoa nauratti ja se sanoi, että se oli ihan parasta, mitä oli kuullut pitkään aikaan. Mä vähän ihmettelin sitä ja sitten mummo totesi, että kun joulua vietetään sen takia, että Jeesus syntyi maailmaan. Jeesus oli kuulemma tunnettu siitä, että hän piti kaikkia ihmisiä tasa-arvoisina. Jokainen kelpasi hänelle sellaisena kuin oli. Niin, että omenatortut olivat vähän erilaisia ja siksi juuri sopivat jouluun.

– Teidän mummo kuulostaa yhtä viisalta kun meidänkin, totesi siihen Maija. Tuleekohan meistäkin sellaisia, kun me vanhetaan?

Sitä he pohtivat loppumatkan. Hyvä päivästä alkoi viikonloppu, mikäs sen mukavampaa ja vähän kuin ohimennen oli opittu taas paljon uutta. Hyvä niin, sillä sitä tarvittiin matkalla vanhaksi ja viisaaksi.

20. KORTTIPELI

Luokassa oli hiljaista, ihan hiirenhiljaista. Oppilailla oli edessään papereita ja puukyniä. Oli kuvaamataidon tunti. Toisinaan joku huokaisi, hetkittäin toinen kumitti, mutta tunnelma luokassa oli levollinen. Se oli harvinaista, mutta ehkä se johtui tehtävästä, joka heillä oli edessään. Jokainen oli saanut itselleen yhden kortin, joka oli painettu mustalla valkoiselle kartongille. Tehtävänä oli värittää korttiin osa asioista annettujen ohjeiden mukaan ja osaan sai käyttää mielikuvitusta. Kun kortit sitten olivat valmiit, oli aika pelata niillä. Opettaja antoi ohjeen, että oppilaat saivat mennä haluamiensa kavereiden kanssa viiden hengen ryhmiin.

Maija, Mai Mai, Pate, Madu ja Jalla istuivat jo valmiiksi saman pöydän ääressä, joten he sopivat keskenään olevansa yksi ryhmistä. Hei saivat kukin yhden kortin itselleen, jossa oli lapsen kuva. Hahmoissa oli kaksi tyttöä ja kolme poikaa. Heitä nauratti, sillä heidän ryhmässään oli sama jako. Maija valitsi hahmokseen If-nimisen buddhalaisen tytön. Mai Maille tuli juutalainen tyttö nimeltään Hanna. Pate halusi hindulaisen Venkat-pojan ja Jalla Mussen, joka oli islamilainen. Madulle jäi Lasse, joka oli kristitty.

Loput kortit laitettiin pöydälle väärinpäin. Jokainen sai nostaa pöydästä vuorotellen kortin ja reunan väristä näki, kenen hahmolle se kuului. Kuvissa oli lapsien lempilelut, joku uskontoon liittyvä rakennus ja uskontoon liittyvä esine. Se, jonka kortit olisivat ensimmäisenä kasassa, olisi voittaja.

Mai Mai sai aloittaa, koska oli nuorin. Hän nosti kortin, jossa oli kuva pojasta pieni pyöreä lakki päässään.

- Se on mun hahmon, totesi Madu. Se on Lassen lippalakki, mutta se on kutistunut pesussa.
- Höpö höpö, sanoi Maija. Se on kipa.
- Mitäh? totesi siihen Pate, eihän tässä pelissä ole ketään sen nimistä.
- Ei olekaan, kun ton hatun nimi on kipa, ja juutalaiset pojat ja miehet pitävät sellaista päässään.
- Ai, mä en tiennyt, sanoi Mai Mai, mutta sittenhän se on mun tyyppille Hannalle.
- Totta, totesi Jalla ja jatkoi, että taisi olla hänen vuoronsa.

Jalla nosti kortin, jossa oli kirkon kuva.

- Toi on mun, sanoi Madu. Lasse käy varmaan kirkossa.
- Tää oli helppo, sanoi Maija. – Nyt on mun vuoro.

Maijan kortissa oli patsas.

- Mä tiedän mikä toi on, totesi Pate. Mä näin tollasen lomalla viime kesänä. Se on buddha.
- No, sitten se on mun hahmon, totesi Maija.

Peli eteni ja kuvat löysivät oikeat omistajat. Madu sai omansa ensimmäisenä valmiiksi, mutta peli ei päätynyt siihen, sillä he halusivat tietää, mitä kaikkea muissa korteissa oli. Kun peli oli sitten lopulta pelattu ja kaikilla oli omat korttinsa, olivat pelaajat tyytyväisiä.

Tunnin lopuksi, kun oli vielä hetki aikaa, opettaja kysyi, mitä mieltä pelaajat olivat pelistä.

- Mä opin monta uutta asiaa, sanoi Mai Mai.
- Ja mä sen, että jokaisessa uskonnossa on tärkeitä asioita ja paikkoja, totesi Madu.
- Musta olisi mukava tietää, mitä kaikkea muuta noihin muihin uskontoihin kuuluu.
- Tää voi kuulostaa vähän hassulta, mutta mulle tuli sellainen olo, että mä haluaisin mennä sunnuntaina kirkkoon, sanoi Maija.

– Miksi? kysyi Pate vähän ihmeissään.

– No siksi, että siellä on hiljaista ja rauhallista ja mä osaan muutaman rukouksen ja jotenkin vaan, kirkko on vähän kuin koti. Tuttu ja turvallinen ja kun mä äsken kuulin noista muista, niin ne on varmaan niille tuttuja ja turvallisia. On hyvä tietää muista, jotta ymmärtää, mutta samalla mulle tuli olo, että on hyvä muistaa myös, kuinka hieno juttu on se, että meillä on oma kirkko. Anteeksi, mä taidan olla vähän sekava, selitti Maija.

- Et ole, totesi opettaja. On hienoa se, että voimme oppia toisiltamme koko ajan uutta. On myös tärkeää,

että opimme kunnioittamaan asioita, joita meillä on omassa elämässämme ja toisten elämässä. Jokaisella meillä on elämässä pyhiä asioita. Ne ovat tärkeitä ja arvokkaita, eikä koskaan saa pilkata ketään hänen pyhistä asioistaan. Jatketaan näistä toisella hetkellä lisää. Paljon oli jäänyt mieleen ja nyt on aika tuulettaa sekä itseä että luokkaa, joten lähtekääs välitunnille.

Oppilaat eivät tarvinneet toista käskyä. Pian luokka oli hiljainen. Jalla laittoi järjestäjänä vielä korttipinot laatikkoon ja lähti sitten muiden perässä. Takkia pukiessaan hän huokaisi mielessään, että kiitos ja katsahti ylöspäin. Oli hyvä mieli siitä, että hän sai olla sellaisessa luokassa, jossa kelpasi juuri sellaisena kuin oli. Se oli elämässä ihan huippua.